

Vyhodnotenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (PHSR KSK) za rok 2021

1. Analýza stavu rozvoja Košického kraja

V nasledujúcom texte uvádzame analýzu silných a slabých stránok a výziev v rozvoji v nadväznosti na plnenie cieľov PHSR Košického kraja podľa jednotlivých oblastí.

EKONOMIKA A ĽUDSKÉ ZDROJE

Silné stránky:

- priaznivá veková a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva
- významný vzdelávací, inovačný a výskumný potenciál
- existujúce klastre v oblasti IKT technológií, robotiky a automatizácie a v oblasti cestovného ruchu, potenciál vzniku nových klastrov

Slabé stránky:

- vysoká nezamestnanosť, predovšetkým dlhodobá nezamestnanosť
- porovnateľne nižšie mzdy, vysoká miera chudoby a sociálnej exklúzie
- 6 okresov spadajúcich do kategórie najmenej rozvinutých okresov
- porovnateľne nižšia intenzita podnikateľskej aktivity a nižšia dynamika vzniku nových podnikov všetkého druhu (obchodných spoločností, družstiev i fyzických osôb)

Výzvy v rozvoji:

- vyššia a efektívnejšia podpora rozvoja lokálnej ekonomiky a ekonomiky Košicko-Prešovskej aglomerácie
- efektívnejšie využívanie endogénneho potenciálu Košicko – Prešovskej aglomerácie
- vyššia podpora tvorby nových pracovných miest v prioritných oblastiach
- podpora nadväznosti vzdelávania na potreby trhu práce
- vyššia podpora pri riešení problémov a potrieb malých obcí a miest
- ďalší rozvoj inovačných ekosystémov a hodnotových reťazcov v kraji
- efektívnejšie využívanie malých lokálnych zdrojov na výrobu energie a obnoviteľných zdrojov energie
- implementácia integrovaného prístupu k regionálnemu a územnému rozvoju

KREATÍVNA EKONOMIKA A INOVÁCIE

Silné stránky:

- skúsenosti s projektom EHMK 2013 a tým aj naštartovanie nových aktivít pre rozvoj kultúry a kreatívneho priemyslu
- nové umelecké a kreatívne iniciatívy s nadšenými a dynamickými ľuďmi
- rastúca ponuka služieb v oblasti podpory podnikania, inovácií a kreatívnej ekonomiky
- rozvinutý IKT sektor a klaster v oblasti IKT – Košice IT Valley
- multifunkčné kultúrno-kreatívne centrá: Tabačka Kulturfabrik, Kasárne Kulturpark, atď.
- úspešné firmy, podnikatelia a aktéri v rôznych oblastiach kreatívneho priemyslu
- mesto Košice získalo titul UNESCO City of Media Arts a má aktívnu organizáciu pre podporu kultúry a kreatívnej ekonomiky Creative Industry Košice, n. o. (CIKE)

- zahraniční investori v IKT v Košickom kraji
- medzinárodné skúsenosti a projekty
- existujúca kultúrna infraštruktúra
- vzdelávacie ponuky v oblasti kreatívneho priemyslu (stredné školy, TUKE, UPJŠ, kurzy, atď.)
- plánované investície do založenia Krajského inovačného centra a Krajského kreatívneho centra

Slabé stránky:

- nedostatočná prezentácia a marketing kultúrneho a kreatívneho priemyslu a lokálnych tvorcov, produktov a služieb
- deklarovaná politická podpora MSP a kreatívneho priemyslu nie je dostatočne transformovaná do praxe
- nízka regionálna identita
- vysoká miera závislosti na verejných financiách v oblasti kultúry a umenia
- nedostatočné využívanie kreatívnych a inovačných metód vo verejnom, súkromnom a akademickom sektore
- únik mozgov
- absencia exportnej stratégie

Výzvy v rozvoji:

- rozvoj ekosystému kreatívnej ekonomiky a podpory inovácií
- lepšie prepojenie výskumu a vývoja na potreby praxe aj pre komerčné využitie
- lepšia spolupráca regionálnych aktérov z verejného a súkromného sektora na konkrétnych rozvojových témach praxe
- využitie kreatívneho priemyslu pre rozvoj služieb a produktov vo verejnom a súkromnom sektore
- vytvorenie kreatívneho klastra
- lepšie prepojenie trhu práce a vzdelávania
- budovanie regionálnej identity
- tvorba a rozvíjanie lokálnych produktov a ich popularizácia
- prepojenie kreatívneho priemyslu s ďalšími oblasťami a odvetviami hospodárstva (napríklad cestovný ruch, zdravotníctvo, sociálna oblasť, priemysel, atď.)
- nové technológie a ich využívanie v kreatívnom priemysle (3D tlač, 3D sken, umelá inteligencia, rozšírená realita, virtuálna realita, atď.)

DOPRAVA

Silné stránky:

- rozvinutý dopravný systém z hľadiska plošného pokrytia územia – hustá sieť liniek pravidelnej autobusovej dopravy dostatočne pokrýva celé územie kraja a prakticky všetky cesty I., II. a III. triedy
- ponuka dopravných služieb na stabilnej úrovni – najmä v prímestskej autobusovej doprave – je snahou dlhodobo udržať výkony prímestskej autobusovej dopravy
- relatívne vysoká hustota cestnej siete regionálneho charakteru (ciest II. a III. triedy)
- podmienky pre tvorbu Integrovaného dopravného systému v spolupráci s PSK
- zabezpečenie relatívne pravidelného a stabilného financovania správy a údržby jestvujúcej cestnej siete

- postupné znižovanie počtu dopravných nehôd, počtu usmrtených a zranených, ako aj škôd na majetku
- vytvorenie spoločného organizátora Košickým a Prešovským samosprávnym krajom – IDS Východ pre región Východné Slovensko
- platba cestovného v autobusoch prímestskej autobusovej dopravy prostredníctvom NFC mobilného telefónu na východnom Slovensku

Slabé stránky:

- nedostatočné napojenie územia na nadradenú cestnú infraštruktúru, nedobudovaná sieť diaľnic, rýchlostných ciest a diaľničných privádzačov, čo prispieva k zvyšovaniu dopravného zaťaženia regionálnych ciest a brzdí prílev investícií do kraja
- v okresoch Gelnica a Spišská Nová Ves dokonca nie sú ani žiadne cesty I. triedy a intenzita dopravy na cestách II. triedy dosahuje 15 000 vozidiel za 24 hodín
- nevyužitý potenciál železničnej infraštruktúry s nízkou ponukou železničnej dopravy, ktorú objednáva Ministerstvo dopravy a výstavby SR
- nízka úroveň kvality zastávok a staníc, nízky rozsah doplnkových služieb a absencia integrovanej infraštruktúry verejnej osobnej dopravy
- minimálna preferencia systémov verejnej dopravy v mestách
- prekračovanie maximálnej povolenej rýchlosti v intravilánoch miest a obcí – najčastejšia príčina dopravných nehôd
- nízka efektívnosť výkonu bežnej a zimnej údržby ciest II. a III. triedy vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja
- nedostatočné rozšírenie využitia informačných technológií pri riadení a výkone správy a údržby ciest
- nedostatočná rýchlosť prípravy a výstavby nadradenej cestnej aj železničnej infraštruktúry
- nedostatočný prietok Q100 u mostov nad vodnými tokmi a nedostatočná zaťažiteľnosť mostov, môže ohroziť plynulú dopravnú obsluhu územia nákladnou dopravou
- nedostatočné sústredenie zdrojov na modernizáciu mostov

Výzvy rozvoja:

- aplikácia Plánu dopravnej obslužnosti a spracovaného Dopravného modelu KSK
- aplikácia Plánu udržateľnej mobility Košického kraja
- zavedenie zónovej tarify na území KSK a PSK
- vývoj mobilnej aplikácie IDS Východ pre prímestskú autobusovú dopravu, mestskú dopravu a železničnú dopravu s možnosťou online vyhľadávania dopravných spojení a nákupu cestovného lístka
- aplikácia centrálného dispečingu IDS Východ na území KSK a PSK
- príprava nového programového obdobia 2021 – 2027, oblasti podpory: verejná osobná doprava, integrovaný dopravný systém, cestná infraštruktúra (cesty II. a III. triedy, mosty, cyklotrasy)
- príprava vstupu krajských miest Košice a Prešov do organizátora IDS Východ a potenciálne zapojenie ďalších miest na východnom Slovensku

ENERGETIKA

Silné stránky:

- zavedenie energetického manažmentu OvZP KSK
- spustenie realizácie projektu ELENA v spolupráci s EIB
- realizácia projektov na rekonštrukciu budov formou EPC projektov

- zvyšovanie energetickej efektívnosti čerpaním štrukturálnych fondov

Slabé stránky:

- chýbajúce databázy majetku, zdrojov energií a spotrebičov energií
- energetické monitorovanie spotrieb energií – manuálne spracovanie dát
- časová náročnosť realizácie obnovy budov z hľadiska energetickej efektívnosti
- chýbajúci strategický dokument rozvoja energetiky kraja

Výzvy v rozvoji:

- vybudovanie energetického monitoringu a manažmentu na báze IoT
- pasportizácie nehnuteľnosti s následnou implementáciou do databáz

SOCIÁLNA OBLASŤ

Silné stránky:

- priaznivý pomer medzi verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb na území KSK
- kontinuálna práca Úradu KSK v oblasti plánovania rozvoja sociálnych služieb
- zvyšovanie kvality služieb v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK prostredníctvom zavádzania podporných systémových nástrojov (ISO, CAF, CYGNUS)
- jasne zadefinované koncepcie rozvoja sociálnych služieb u verejných poskytovateľov
- systémovo riešené špecializované poradenstvo (optimalizovaná sieť špecializovaných poradenských služieb)
- zapojenie verejného poskytovateľa sociálnych služieb (LIDWINA DSS) do národného projektu deinštitucionalizácie
- reflektovanie KSK na potreby občanov so špecifickými potrebami (zriadenie špecializovaných zariadení pre autistov, špecializovaných ambulatných služieb pre ľudí s demenciou, atď.)
- odborný potenciál zamestnancov sociálnych služieb na území KSK
- legislatívne upravená možnosť financovania sociálnych služieb z iných, tzv. nadštandardných činností (§ 15 ods. 3 zákona o sociálnych službách) a z prostriedkov verejného zdravotného poistenia
- existencia kancelárie prvého kontaktu na Úrade KSK
- zapojenie zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK do projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – podpora transformačných tímov (HARMONIA, VIA LUX – III. cyklus, SUBSIDIUM – IV. cyklus),
- spolupráca zariadení sociálnych služieb s ÚPSVaR SR (zapájanie do projektov, absolventská prax, aktivačná činnosť, atď.)
- podpora Dobrovoľníckeho centra Košického kraja

Slabé stránky:

- chýba spracovaná analýza o potrebách sociálnych služieb v oblasti krízovej intervencie
- suplovanie nedostatku sociálnych bytov sociálnymi službami (zariadenie podporovaného bývania, útulky, domovy na polceste)
- absencia nízkoprahových sociálnych služieb krízovej intervencie
- neprepojenosť komunitných plánov sociálnych služieb obcí na koncepciu rozvoja sociálnych služieb KSK
- absencia koncepcií rozvoja sociálnych služieb u neverejných poskytovateľov (častá zmena druhu sociálnej služby)

- nedostatočná úroveň vzdelávania zamestnancov sociálnych služieb
- nízke ohodnotenie a nízky status zamestnancov sociálnych služieb
- slabá vzájomná spolupráca a prepojenosť jednotlivých zariadení sociálnych služieb podľa druhu služby, cieľových skupín
- suplovanie kompetencií obcí zo strany KSK

Výzvy v rozvoji:

- zjednotenie posudkovej činnosti
- vytváranie nových pracovných príležitostí prostredníctvom legislatívnych zmien v úprave podmienok priznávania príspevku za opatrovanie a realizácie národných projektov (poskytovaním opatrovateľskej služby) a tým aj zníženie nezamestnanosti v kraji
- existencia viacerých strategických dokumentov a programov na národnej úrovni podporujúcich rozvoj komunitných služieb
- široká paleta vzdelávacích kurzov pre zamestnancov sociálnych služieb
- spolupodieľanie sa obcí a miest na financovaní sociálnych služieb
- zvýšenie príspevku za opatrovanie blízkej osoby
- potenciál obcí, ktoré môžu v spolupráci s Úradom KSK komunitne plánovať rozvoj sociálnych služieb v závislosti na potrebách miestneho obyvateľstva
- prítomnosť univerzitných a vysokoškolských pracovísk, ktoré môžu napomôcť rozvoju sociálnych služieb napr. výskumom, ale aj dôslednejším prepojením potrieb praxe so vzdelávaním, možnosť kvalitného ďalšieho vzdelávania zamestnancov a pod.
- prevencia duševných chorôb na stredných školách
- motivovať zamestnancov v oblasti sociálnych služieb o celoživotné vzdelávanie
- podporovať status zamestnancov sociálnych služieb

ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky:

- väčšina infraštruktúry vo verejnom vlastníctve – investovanie a zveľadenie majetku
- komplexná komunitná infraštruktúra
- odborný potenciál poskytovateľov všeobecnej, špecializovanej a inej špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti
- primeraná sieť ústavných zdravotníckych zariadení
- know-how pri riešení a organizovaní boja proti pandémie

Slabé stránky:

- zastaraná infraštruktúra zdravotníckych zariadení a vysoký investičný dlh nehnuteľností využívaných na zdravotné strediská, resp. prenajímaných poskytovateľom zdravotnej starostlivosti
- nedostatok poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte
- absencia komplexného prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti s dôrazom na princíp dlhodobej zdravotnej starostlivosti
- nedostatočná dostupnosť zdravotnej starostlivosti vo vybraných špecializáciách
- vysoký priemerný vek lekárov primárnej aj špecializovanej zdravotnej starostlivosti
- dlhé čakacie doby na špecializovanú zdravotnú starostlivosť, resp. plánované operačné výkony
- nedostatok finančných zdrojov v zdravotníctve
- starnutie populácie

Výzvy v rozvoji:

- zlepšenie kvality a komplexnosti zdravotnej starostlivosti
- možnosť integrácie siete všeobecných lekárov
- príležitosť na komplexnú reformu celého systému poskytovania zdravotnej starostlivosti v SR
- rozširovanie kompetencií všeobecných lekárov
- možnosť zabezpečenia financií z fondov EÚ, ako aj z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti na podporu primárneho kontaktu a pre ústavné zdravotnícke zariadenia
- zvýšenie energetickej úspory zdravotníckych zariadení a tým zníženie prevádzkových nákladov zdravotníckych zariadení
- modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie zdravotnej starostlivosti
- zavedenie eHealth, elektronizácia a telemedicína
- vytváranie komplexných služieb bližšie k pacientovi
- posilnenie primárnej zdravotnej starostlivosti pri trende zvyšujúcej sa prevalencie chronických ochorení
- integrované služby zdravotnej starostlivosti, služby podpory zdravia a služby sociálnej starostlivosti vo vymedzenej spádovej oblasti
- postupná optimalizácia siete nemocníc
- vytvorenie komunitných nemocníc orientovaných najmä na oblasť psychického zdravia, oblasť dlhodobej a paliatívnej zdravotnej starostlivosti
- vytvorenie vzájomne prepojených regionálnych zdravotných centier

CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky:

- mimoriadny prírodný potenciál, zachovalá a atraktívna príroda, vysoká koncentrácia prírodných daností na malom území vhodná na ekoturizmus
- výhodná geografická poloha (blížkosť trhov HU, UA a PL a existujúce medzinárodné vzťahy, spolupráca s Prešovským krajom, blízkosť stredísk cestovného ruchu k veľkým mestám – Košice, Prešov, Poprad a k iným turistickým lokalitám – Tatry)
- silné zastúpenie turistických atraktivít – prírodných, historických, kultúrnych, folklórnych
- unikátne pamiatky zapísané na zozname svetového dedičstva UNESCO
- marketingová činnosť a marketingové kampane majú kladné pôsobenie na rozvoj cestovného ruchu v kraji
- vyvážené online prezentácie významných atraktivít zo všetkých častí kraja, vrátane turistickej aplikácie, ktorá je mobilnou offline verziou webu
- zavedenie sezónnych dopravných spojov pomáha dopravnej dostupnosti lokalít, ktoré sú vzdialenejšie od dopravných uzlov
- jednotliví aktéri cestovného ruchu a kraj vytvárajú komplexné strategické materiály pre rozvoj cestovného ruchu vychádzajúce z pravidelných podrobných prieskumov medzi návštevníkmi
- veľmi dobré predpoklady pre využitie súčasných trendov cestovného ruchu a takmer vo všetkých prípadoch existujú základné predpoklady pre ich rozvoj
- dotačný program Terra Incognita je kladne hodnotený nástroj podpory a financovania rôznych aspektov cestovného ruchu v súlade s očakávanými cieľmi
- v kraji sa nachádzajú stredné školy aj vysoká škola, ktoré ponúkajú možnosť študovať manažment cestovného ruchu

- dopravná dostupnosť kraja zo zahraničia (blízkosť 3 letísk – Košice, Poprad, Budapešť, napojenosť na medzinárodné cestné koridory)
- existujúca sieť destinačných organizácií aktívnych v rozvoji cestovného ruchu (organizácie cestovného ruchu, združenia) na regionálnej a krajskej úrovni
- Košický kraj má najlepšie podmienky na rozvoj ekoturizmu (Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom kraji)

Slabé stránky:

- ekonomická rozvinutosť kraja (najmä niektorých lokalít) je pomerne nízka
- dopravná infraštruktúra je jednoznačne jedným z najslabších článkov v rozvoji cestovného ruchu, hlavne nevyhovujúca dostupnosť k turistickým atrakciám
- verejná doprava v kraji spája najmä hlavné dopravné uzly pre miestnych obyvateľov, bez dopadu na podporu turistických atraktív
- cyklodoprava v kraji je komplikovaná, chýbajú samostatné cyklotrasy mimo ciest pre motorové vozidlá
- návštevnosť je koncentrovaná do väčších miest, prípadne k väčšej turistickej atrakcii, rozloženie turistov tak je značne diverzifikované
- dopyt je koncentrovaný do hlavnej letnej sezóny, zimná návštevnosť je extrémne nízka
- sekundárna ponuka mimo mesta Košice a okresu Spišská Nová Ves je návštevníkmi vnímaná nedostatočne z pohľadu kvality alebo dostupnosti
- absencia doplnkových služieb pri významných pamiatkach
- ubytovacie zariadenia nie sú strategicky rozložené v kraji aby pokryli potreby návštevníkov v každom regióne
- absencia ubytovacích zariadení vyššej kategórie
- stravovacie zariadenia sú rozmiestnené predovšetkým vo väčších mestách kraja
- absencia stravovania vo vidieckych oblastiach
- absencia web portálu s komplexnou ponukou služieb cestovného ruchu pre celý kraj
- chýba dobre vyhľadateľný portál, ktorý by ponúkal rady, informácie a inšpiroval by k návšteve regiónu
- slabá pripravenosť poskytovateľov služieb na cestovný ruch a kvalita služieb
- doplnková infraštruktúra je nedostatočná, chýbajú odpočinkové miesta, toalety, parkoviská, občerstvenie a ďalšie vhodné "príležitosti na míňanie peňazí" návštevníkov
- nie všetky turisticky atraktívne lokality sú spravované OOCR, či porovnateľnou organizáciou
- štruktúra destinačného manažmentu je nejednotná a nevyvážená, oblasti s vysokým potenciálom (Gemer, Abov okrem mesta Košice) majú ťažký prístup k finančným zdrojom na podporu rozvoja cestovného ruchu
- absencia komplexných produktov cestovného ruchu, ktoré by spájali viac aktérov či území
- nedostatočná reálna spolupráca aktérov v cestovnom ruchu
- nízka obsadenosť ubytovacích kapacít
- chýbajúce ubytovacie kapacity v destinačne zaujímavých lokalitách
- málo rozvinuté služby cestovného ruchu v malých no turisticky atraktívnych lokalitách, chýbajúca doplnková infraštruktúra, služby v rozvinutejších turistických destináciách
- náročnejšia dopravná dostupnosť stredísk cestovného ruchu verejnou dopravou najmä počas víkendov, sviatkov a prázdnin
- nízka diverzifikácia ponuky, nedostatok balíkov – produktov cestovného ruchu mimo hlavnej turistickej sezóny a so špecifikáciou pre cieľové skupiny

- neexistencia mechanizmov na systematickú podporu realizácie a údržby primárnej ponuky a nekomerčnej infraštruktúry v cestovnom ruchu, napr. cyklistické trasy, zabezpečovacie zariadenia a pod. a prvkov
- nedostatočné financovanie a personálne zabezpečenie (odborného personálu) organizácií a združení cestovného ruchu zabezpečujúcich manažovanie cestovného ruchu, neexistencia manažérskych organizácií v lokalitách s turistickým potenciálom

Výzvy v rozvoji:

- nízka ekonomická rozvinutosť kraja v rámci Slovenska je vyvažovaná väčším dôrazom štátu na jeho rozvoj prostredníctvom niektorých podporných programov cielených na pozdvihnutie najmenej rozvinutých regiónov
- podpora spolupráce so susednými krajinami
- podpora potenciálu kraja v agroturistike ako autentickej, šetrnej a zážitkovo intenzívnej formy cestovného ruchu
- podpora využitia potenciálu technických pamiatok ako novej kategórie atraktivít
- veľký podiel pracovnej sily pri nenáročnej kvalifikácii využiť na prevádzku zariadení v cestovnom ruchu
- posilňovanie sociálnej súdržnosti obyvateľov prostredníctvom spolupráce s národnostnými menšinami ako vnímanie subjektívneho bezpečia návštevníkov
- vytvorenie silného podujatia, ktoré bude spájané iba s krajom, ktoré posilní povedomie o cestovnom ruchu a podporí rozvoj služieb v okolí podujatia
- podpora východoslovenskej kultúry, regionálnych značiek
- rozvoj kúpeľníctva a súvisiacich služieb vo vyššom kvalitatívnom segmente
- vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj infraštruktúry a rozvoj cestovného ruchu
- koordinovaný a dátovo podložený rozvoj turistických destinácií/ regiónov
- efektívnejšia spolupráca aktérov v cestovnom ruchu s cieľom vytvárať komplexné produkty cestovného ruchu vrátane intenzívnejšieho zapojenia kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a ich aktivít do produktov cestovného ruchu, následná propagácia
- zachovanie prírodného bohatstva a kultúrneho dedičstva a ich využívanie pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu
- podpora dostupnosti turistických atrakcií, budovanie cyklotrás vo väzbe na existujúce cyklistické komunikácie a prepojenosť s turistickými cieľmi
- podpora regionálnej prepojenosti posilnením regionálnej kyvadlovej dopravy (skibusy, cyklobusy, sezónne vlaky)
- rozvoj informačných služieb v regiónoch
- zlepšovanie dostupnosti a prístupnosti aktív cestovného ruchu
- posilnenie postavenia manažérskych organizácií cestovného ruchu, najmä oblastných organizácií cestovného ruchu
- podpora vytvárania produktov ekoturizmu

KULTÚRA

Silné stránky

- bohaté a rozmanité kultúrne dedičstvo jednotlivých subregiónov vrátane národnostnej kultúry
- rovnomerné rozloženie pôsobnosti 20 kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (vrátane ich vysunutých pracovísk)

- implementovaná koncepcia rozvoja kultúry v KSK 2020 – 2025 (s výhľadom do roku 2030)
- interná výzva podporujúca rozvoj kvalitných kultúrnych služieb v OvZP
- funkčné krajské programy na podporu folklóru, tradičného ľudového remeselníctva a pod. (cca 5000 aktérov pôsobiacich v segmente tradičnej ľudovej kultúry v kraji, úspešnosť umeleckých zoskupení v súťažiach a na prehliadkach, v remeselníckom inkubátore Košického kraja (RINK) evidovaných 414 remeselníkov)
- zavádzanie moderných interaktívnych prvkov do programov prezentujúcich kultúrne dedičstvo
- rozvoj nezávislých kultúrnych komunitných aktivít v kraji
- silnejúce zázemie kreatívnych odvetví v meste Košice
- narastajúci presah služieb do online prostredia a reflexia na aktuálne celospoločenské problémy

Slabé stránky

- nedostatočne využitý potenciál regionálnych kultúrnych špecifik
- problém s kvalitnými odbornými zamestnancami v zariadeniach z dôvodu nízkeho mzdového ohodnotenia
- neprehľadnosť v podujatiach, aktivitách
- nedostatočný komplexný marketingový manažment kultúrnych inštitúcií a chýbajúci marketingoví a projektoví špecialisti
- rezervy v prepojení balíkov cestovného ruchu a ponuky služieb kultúrnych zariadení
- nedostatočné zabezpečenie a ochrana predmetov kultúrnej hodnoty
- chýbajúce regionálne dáta a analýzy
- nedokončené investície pre obnovu kultúrneho dedičstva

Výzvy rozvoja

- nevyhnutne reflektovať na dopady pandémie, globálne konflikty a krízy (energetická, bezpečnostná a pod.)
- rozšíriť využívanie rôznych funkcií kultúry, otvoriť kultúru pre spoluprácu s inými sektormi verejnej správy a so súkromným sektorom
- zvyšujúcu sa konkurenciu na trhu kultúrnych operátorov z mimovládneho sektora využiť na partnerstvá a spoločné projekty
- pokračovať v získavaní externých zdrojov
- pokračovať v investíciách pre obnovu, uchovanie a sprístupnenie hmotného kultúrneho dedičstva
- prehodnotiť aktivity, festivaly a veľké podujatia s ohľadom na ich kvalitu
- optimalizovať prevádzku kultúrnych zariadení KSK v kraji

ŠKOLSTVO

Silné stránky:

- aktivita škôl zapájania sa stredných odborných škôl do projektov, t.j. získavania mimorozpočtových zdrojov financovania, napr.:
 - 16 úspešných IROP projektov
 - aktívny vstup zamestnávateľov do SDV (duálne zmluvy so zamestnávateľmi, učebné zmluvy so študentmi)
 - aktívna spolupráca SOŠ so zamestnávateľmi (odborný výcvik u zamestnávateľa)

- vstup IT sektora do vzdelávacieho systému SOŠ – podpora aktivít realizovaných na základe uzatvorenej zmluvy KSK s IT VALEY
- zapojenie sa KSK do projektu na podporu systému duálneho vzdelávania s cieľom zvýšiť povedomie a záujem o SDV (spolupráca s lotyšským, slovinským a s poľským partnerom)

Slabé stránky:

- rastúci počet žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia
- nedostatočný záujem o regionálne stredné odborné školstvo
- národnostne zmiešané územie – špecifiká – zvýšené nároky na financovanie
- nezáujem o profesie, ktoré sú žiadané trhom práce

Výzvy v rozvoji:

- sledovanie potrieb trhu práce cez plánovanie výkonov na stredných odborných školách
- prepojenosť na zamestnávateľov a spolupráca so stavovskými a profesijnými organizáciami
- schvaľovanie učebných a študijných odborov v zmysle potrieb trhu práce v KROVaP

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky:

- fungujúci termovalorizátor pre energetické zhodnocovanie odpadov v Košiciach (Kosit)
- podpora samospráv pri separácii odpadov (OP KŽP, Envirofond)
- optimálne rozmiestnenie subjektov nakladajúcich s odpadom v rámci kraja
- výstavba a prevádzkovanie zberných dvorov a zariadení na zber, triedenie a znovuzhodnotenie odpadov, postupný prechod na obehové hospodárstvo
- využívanie miestnych zdrojov (pramene, vrty) pre zásobovanie obcí a miest pitnou vodou
- pokrytie územia pitnou vodou
- možnosť alternatívneho spôsobu čistenia odpadových vôd
- lesnatosť Košického kraja, hustá sieť chránených území národného aj európskeho významu (NATURA 2000)
- zabezpečená povodňová ochrana intravilánov sídiel na vodohospodársky významných tokoch
- schválené programy starostlivosti o chránené územia

Slabé stránky:

- nízke environmentálne povedomie občanov pri predchádzaní vzniku a separácii odpadov
- zanedbané čistenie melioračných kanálov a prívodných drenážnych rúr, ktoré sú zanesené, tým neplnia svoju funkciu odvádzania vôd z pôdy a poľnohospodárska krajina sa nevysušuje
- rozvoj v oblasti ochrany životného prostredia je úplne závislý na aktuálnych výzvach na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného prostriedku z rôznych zdrojov EÚ a SK
- úplná deformácia poľnohospodárskej výroby priamymi dotáciami na pôdu
- minimálna podpora vlastníkov pozemkov v chránených oblastiach ochrany prírody (3.-5.stupeň ochrany prírody)
- nedostatok finančných prostriedkov na environmentálnu infraštruktúru zo strany štátu (verejné vodovody, verejné kanalizácie, čističky odpadových vôd)

- nadradenosť ekonomických aspektov a ukazovateľov (HDP, zamestnanosť, atď.) nad kvalitou životného prostredia (odpady, čistota ovzdušia, kvalita vôd, výrubu na lesných aj nelesných pozemkoch, vytváranie nových odkalísk a skládok)
- nízka miera využívania OZE a nevhodné umiestnenie zariadení na využitie OZE (fotovoltaické elektrárne na ornej pôde, malé vodné elektrárne, ktoré negatívne ovplyvnili faunu aj vodnatosť tokov, prechod na vykurovanie biomasou – zhoršená kvalita ovzdušia vo vykurovacom období)
- nedostatočná informovanosť o efektívnych technológiách a technikách vykurovania domácností
- chýbajúca krajinotvorba
- veľké environmentálne záťaž v kraji

Výzvy v rozvoji:

- zvyšovať povedomie obyvateľov kraja v oblasti ochrany každej zložky životného prostredia
- vytvárať a realizovať jednoduché a finančne nenáročné (neviazané na dotácie) projekty v území, ktoré by viedli k zlepšeniu stavu ŽP na lokálnej úrovni, riešenie miestnych problémov, ktoré obyvateľov obce, mikroregiónu trápia
- prechod na ekologické poľnohospodárstvo a agroturistiku
- rozvoj a podpora včelárstva
- podpora elektromobility
- povinné zavádzanie BAT technológií (najlepšie dostupné technológie) vo všetkých oblastiach hospodárstva
- postupný prechod na cirkulárnu ekonomiku (odpady)
- implementácia opatrení na udržanie vody v regióne
- využívanie zadržanej dažďovej vody v domácnostiach a verejných budovách
- dosiahnuť v maximálnej možnej miere čistenie odpadových vôd
- zmeniť prístup k ochrane prírody vo vzťahu k vlastníkom pozemkov v chránených oblastiach
- nájsť zdravé proporcie medzi rozvojom regiónu, budovaním priemyselných parkov, nových strategických parkov pre zvýšenie zamestnanosti a životnej úrovne obyvateľov kraja a udržaním a zvýšením kvality života ľudí žijúcich v Košickom kraji zlepšením životného prostredia vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti
- podporovať využívanie OZE
- podporovať výstavbu, dobudovanie a modernizáciu kritickej infraštruktúry (kanalizácie a ČOV)
- podporovať udržateľné životné prostredie s cieľom minimalizovať negatívne dopady na ŽP
- spolupracovať so štátom na odstraňovaní environmentálnych záťaží v kraji

2. Vyhodnotenie aktivít

Prehľad aktivít PHSR KSK podľa strategických a špecifických cieľov, vrátane definovania postavenia Úradu KSK pri ich naplňaní (aktivity v réžii Úradu KSK, Úrad KSK ako partner, alebo aktivity mimo Úradu KSK) a stavu rozpracovania v roku 2021 je v nasledujúcej tabuľke.

V texte sú vyhodnotené aktivity PHSR KSK realizované v roku 2021. Niektoré aktivity boli z hľadiska ich relevantnosti, aktuálnych potrieb, finančných zdrojov, či zmien priorit regionálnej politiky predmetom posúdenia na ich zmenu. Zoznam navrhovaných zmien aktivít je uvedený v kapitole 2.4.

Špecifický cieľ / Aktivita		účasť Úradu KSK	stav spracovania
Strategický cieľ č. 1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce			
1.1 Tvorba nových pracovných miest v IT sektore			
1.1.1	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom	P	•
1.2 Tvorba nových pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky			
1.2.1	Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy	P	•
1.2.2	High-tech park – priemyselná zóna Kechnec	P	x
1.2.3	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci biomedicínskeho klastra a UVP Biomed	M	•
1.2.4	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci zelenej ekonomiky	M	•
1.3 Podpora tvorby nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu			
1.3.1	Vytvorenie a fungovanie klastra Kreatívny región	U	•
1.3.2	Vytvorenie a fungovanie platforiem (Creative Coaching Lab, Design Lab, Fashion Lab, ICT Smart Lab, Digital Media Lab, Kultour Lab, Edu Lab)	P	•
1.3.3	Vouchre pre inovácie formou dizajnu	M	•
1.3.4	Meranie kreatívneho priemyslu	P	•
1.3.5	Analýza, mapovania	P	•
1.3.6	Marketing	P	•
1.3.7	Súťaže, ocenenia – kreatívny projekt (pilotný)	P	x
1.3.8	Zvyšovanie kompetencií zamestnancov kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti	U/P	•
1.3.9	Sieťovanie a podpora tradičných remesiel na území kraja	P	•
1.3.10	Digitalizácia zbierkových predmetov v pamäťových a fondových inštitúciách	P	•
1.4 Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu			
1.4.1	Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP)	P	x
1.4.2	Výstavba globálneho logistického industriálneho parku	P	•
1.4.3	Výstavba obchodno-priemyselného koridoru v smere Maťovce – Košice	M	x
1.4.4	Výstavba obchodno-priemyselného koridoru v smere Dobrá – Košice	M	x
1.4.5	Spracovanie technického zadania pre štúdiu uskutočniteľnosti Via Carpatia	P	√
1.4.6	Spracovanie štúdie uskutočniteľnosti pre dopravný koridor Via Carpatia	P	√
1.4.7	Výstavba dopravného koridoru Via Carpatia	P	•

1.5 Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu			
1.5.1	Zlepšiť stav hlavnej a doplnkovej infraštruktúry v cestovnom ruchu pre hodnotné zážitky turistov	P	•
1.5.2	Podporiť spoluprácu aktérov v cestovnom ruchu na inovatívnych spoločných produktoch	P/M	•
1.5.3	Zvýšiť efektivnosť marketingu Košického kraja	P/M	•
1.5.4	Zvýšiť motiváciu podnikov v cestovnom ruchu pripravovať a realizovať vlastné nové produkty a služby	U	•
Strategický cieľ č. 2 Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka			
2.1. Tvorba nových pracovných miest podporou vzniku miestnych distribučných a spracovateľských sietí			
2.1.1	Analýza legislatívnych bariér	P	•
2.1.2	Príprava akčného plánu	P	•
Strategický cieľ č. 3 Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená			
3.1 Podpora rozvoja komunitného spôsobu života			
3.1.1	Príprava akčného plánu	P	•
Strategický cieľ č. 4 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti			
4.1 Podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania			
4.1.1	Regionálna CSR platforma a webová stránka	M	•
4.1.2	Regionálne CSR ocenenie	M	•
4.1.3	CSR tréning zástupcov MSP v rámci dodávateľského reťazca	M	•
4.2 Podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín			
4.2.1	Zvyšovanie povedomia v oblasti občianskej participácie s cieľom aktivizácie znevýhodnených a zraniteľných obyvateľov na trhu práce	-	•
Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv			
5.1 Skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb			
5.1.1	Organizovanie konferencií, seminárov, workshopov (budovanie povedomia – oblasť sociálnych vecí a zdravotníckych zariadení)	U	•
5.1.2	Poradenský dom – bezplatné poradenstvo pri riešení rôznych životných situácií	U	•
5.1.3	Tvorba komunikačnej platformy pre sociálnu oblasť	U	•
5.1.4	Špecializované poradenstvo pre občanov kraja	U	•
5.1.5	Tvorba metodík a materiálov pre komunitné centrá; vzdelávanie zamestnancov centier	U	•
5.1.6	Romathan – Regionálne komunitné centrum, špecializované sociálne poradenstvo, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	U	x
5.2 Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva			
5.2.1	Organizácia dňa zdravia	U	•
5.2.2	Vydávanie povolení a kontrola zdravotníckych zariadení	U	•
5.2.3	Vedenie registra povolení (zdravotníckych zariadení)	U	•
5.2.4	Rozpisovanie ambulantnej a lekárenskej pohotovostnej služby	U	•
5.3 Skvalitnenie systému vzdelávania			
5.3.1	Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji	P	•
5.3.2	Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami	P	•
5.3.3	Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	P	•
5.4 Riadená migrácia			
5.4.1	Realizácia akčného plánu Cestovnej mapy riadenej migrácie v Košickom kraji	U	•
5.4.2	Projekt KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni	P	√

Strategický cieľ č. 6 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja dobrovoľníctva			
6.1 Podpora činnosti Dobrovoľníckeho centra Košického kraja			
6.1.1	Príprava akčného plánu Dobrovoľníckeho centra Košického kraja na roky 2020 až 2024	P	√
6.2 Podpora budovania infraštruktúry dobrovoľníctva			
6.2.1	Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia o dobrovoľníctve	P	•
Strategický cieľ č. 7 Posilňovanie regionálnej identity rozvojom kultúrneho dedičstva			
7.1 Zachovanie a rozvoj hmotného kultúrneho dedičstva			
7.1.1	Realizácia expozície Múzeum a Kultúrne centrum Južného Zemplína	U	√
7.1.2	Realizácia expozície Múzeum Spiša	U	√
7.1.3	Realizácia expozície Banícke Múzeum	U	√
7.1.4	Realizácia expozície Zemplínske Múzeum	U	√
7.1.5	Realizácia expozícií Východoslovenské Múzeum	U	x
7.1.6	Zvyšovanie atraktivity pamäťových a fondových inštitúcií	U	•
7.1.7	Divadlo Romathan – rekonštrukcia budovy a zriadenie rómskeho kultúrneho centra	U	√
7.1.8	Oživenie archeoparku v Nižnej Myšli	M	√
7.1.9	Rekonštrukcia a revitalizácia budovy riaditeľstva Baníckeho múzea	U	x
7.1.10	Rekonštrukcia a revitalizácia kaštieľa v Markušovciach	U	x
7.1.11	Rekonštrukcia hospodárskej budovy v Markušovciach	U	•
7.1.12	Vybudovanie centrálného depozitára Východoslovenského múzea v Šaci	U	•
7.1.13	Zriadenie depozitára v Michalovciach	U	x
7.1.14	Podpora vedecko-výskumnej činnosti	U	•
7.1.15	Revitalizácia kaštieľa v Borši	M	√
7.2 Zachovanie a rozvoj nehmotného kultúrneho dedičstva			
7.2.1	Rozvoj tradičnej ľudovej kultúry	U	•
7.3 Skvalitňovanie kultúrnych služieb			
7.3.1	Získavanie financií z externých zdrojov	U	•
7.3.2	Inovácie v kultúrnych službách	U	•
7.3.3	Koncepcia rozvoja kultúry a špecifické rozvojové programy	U	•
Strategický cieľ č. 8 Posilňovanie regionálnej identity cestou ochrany prírodného dedičstva a zvyšovania kvality života obyvateľov			
8.1 Budovanie technickej a sociálnej infraštruktúry			
8.1.1	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – oprávnené	P	•
8.1.2	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – neoprávnené	P	•
8.1.3	Rekonštrukcia zariadenia LUČ DSS v Šemši	U	•
8.1.4	REGINA – domov sociálnych služieb, Kráľovce	U	•
8.1.5	JASANIMA - domov sociálnych služieb, Rožňava	U	•
8.1.6	HARMONIA – domov sociálnych služieb, Strážske	U	•
8.1.7	LIDWINA – domov sociálnych služieb, Strážske	U	•
8.1.8	ANIMA – domov sociálnych služieb, Michalovce	U	•
8.1.9	DSS Baškovce	U	•
8.1.10	IDEA – domov sociálnych služieb, Prakovce	U	•
8.1.11	Zvýšenie energetickej efektívnosti objektov DSS Subsidium, Rožňava	U	•
8.1.12	Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	P	•
8.1.13	Výstavba telocvične – športovej haly v meste Košice	U	x
8.1.14	Rozvoj ústavných zdravotníckych zariadení v KSK	M	•
8.1.15	Participácia na projekte realizácie Nemocnice Novej Generácie Michalovce	M	√

8.1.16	Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)	U	•
8.1.17	Dopravná infraštruktúra	U/M	•
8.1.18	Príprava projektovej dokumentácie a majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov pod cestami	U	•
8.1.19	Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS) časť A IDS	U/P	•
8.2 Zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd			
8.2.1	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja - Operačný program Kvalita životného prostredia	P	•
8.2.2	Protipovodňové opatrenia – odvedenie povrchových vôd, spomalenie odtoku vôd výstavbou hatí, malých vodných nádrží, výstavba suchých poldrov, rekonštrukcia korýt vodných tokov, budovanie ochranných hrádzi v intravilánoch obcí a miest, sfunkčnenie melioračných kanálov na nížinách Košického kraja	M	x
8.3 Zvýšenie kvality ovzdušia, vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie			
8.3.1	Projekty ELENA	P	•
8.3.2	Riešenie vysokých emisií CO v Košickom kraji	M	•
8.4 Zvýšenie objemu materiálového zhodnocovania odpadov			
8.4.1	Výstavba zberných dvorov odpadov, zavádzanie nových technológií na zhodnocovanie odpadov, minimalizácia vzniku odpadov	M	•
8.5 Uchovanie, ochrana a zveľaďovanie prírodného dedičstva			
8.5.1	Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia	M	x

Legenda:

U aktivity, ktoré sú čisto v réžii Úradu KSK
P aktivity, na ktorých spolupracuje Úrad KSK ako partner
M aktivity mimo Úradu KSK

x aktivita nezačala
• aktivita prebieha
√ aktivita ukončená

2.1. Hospodárska oblasť

Aktivita 1.1.1. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom

Združenie IT Valley v roku 2021 prispievalo okrem iného k budovaniu inovačného ekosystému aj prostredníctvom implementácie nasledujúcich projektov. Košice 2.0 je projekt, ktorého cieľom je podporiť inovatívne a experimentálne projekty v oblasti trvalo udržateľného rozvoja miest v takom rozsahu, v akom by ich mestá za bežných okolností neboli schopné financovať a podporiť. Cieľom projektu je aj vytvorenie kreatívneho ekosystému, v ktorom budú jednotlivé zainteresované skupiny (samospráva, obyvateľstvo, podnikateľská sféra) koexistovať, spolupracovať a robiť kvalifikované rozhodnutia v záujme zvyšovania kvality života v meste. Projekt s názvom „Regional policies for competitive cybersecurity SMEs“, ktorého cieľom bolo zvýšiť kompetencie a vzdelanostnú úroveň študentov, ale aj povedomie o téme kyberbezpečnosti medzi malými a strednými podnikateľmi v oblasti kyberbezpečnosti, prostredníctvom organizovania podujatí na túto tému. Projekt prináša pohľad na súčasný stav malých a stredných podnikov v oblasti kyberbezpečnosti a jeho cieľom je priniesť zlepšenia a úpravy v metódach a politike v tejto oblasti. Projekt má dve fázy a podieľa sa na ňom 9 partnerov zo 7 krajín Európy. Projekt s názvom „Driving smart industrial growth through value chain innovation“ sa venuje výzvam v industriálnych regiónoch, kde je potenciál pre zvýšenie konkurencie schopnosti a obchodnej hodnoty zvyšovaním vzdelanosti v oblasti inovácií. Malé a stredné podniky potrebujú pomoc s prekonaním nedostatočnej spôsobilosti v tejto oblasti a v integrácií do nadnárodných hodnotových reťazcov. Projekt má za úlohu posilniť regionálne ekosystémy pomocou znalostí a nástrojov a pomôcť firmám prekonať tieto bariéry a vytvoriť udržateľný rast skrz inovácie v hodnotových reťazcoch.

Už šiesty rok umožnili „Živé IT projekty“ študentom zbierať skúsenosti pri práci na rozmanitých projektoch v spolupráci s firmami. Do projektu sa zapojili 3 univerzitné inštitúcie – organizátor projektu Katedra počítačov a informatiky Technickej univerzity v Košiciach, Katedra kybernetiky a umelej inteligencie Technickej univerzity v Košiciach a Ústav informatiky Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Záujem spoločností zapojiť sa do prepojenia vzdelávania s praxou vzrastá, keďže tento rok bolo zadávateľov tém až 40. Takéto spojenie vzdelávacích inštitúcií a firiem v klasteri Košice IT Valley je na Slovensku unikátom. Celkovo 198 študentov rozdelených do tímov si v rámci vzdelávacieho procesu vyskúšalo metódu SCRUM, pričom odbornú pomoc pri práci na projektoch poskytlo 40 mentorov zo zapojených univerzít a IT spoločností.

V Košice IT Valley vnímame ako kľúčové pristupovať k ekosystému IT spoločností premyslene. Nevyhnutým krokom pre takýto prístup je mať detailne zmapovaný dlhodobý dopyt po pracovnej sile. A to nielen sám o sebe, ale aj kombinácii s jednotlivými biznis modelmi lokálnych spoločností.

V roku 2021 sa združenie v spolupráci s Technickou univerzitou v Košiciach a Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika podarilo založiť European Digital Innovation Hub (Európske centrum digitálnych inovácií), ktoré bude pomáhať firmám a organizáciám verejného sektora naštartovať procesy spojené s ich digitálnou transformáciou, s využitím kľúčových technologických riešení z oblastí umelej inteligencie, Priemyslu 4.0, kybernetickej bezpečnosti a ďalších, a v neposlednom rade rozvíjať high-tech zručnosti reflektujúce požiadavky digitálnej a zelenej ekonomiky.

Aktivita 1.2.1. Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy

Košický samosprávny kraj vypracoval v spolupráci s najvýznamnejšími regionálnymi aktérmi v oblasti inovácií prepájajúc akademický, podnikateľský a verejný sektor novú Regionálnu inovačnú stratégiu (RIS) Košického kraja. Cieľom RIS je predstaviť koncept spoločnej platformy, ktorá bude prepájať kľúčových aktérov v oblasti inovácií a nastaví efektívny model ich vzájomnej spolupráce. Naplneniu tejto ambície slúži Inovačné centrum Košického kraja (ICKK), ktorého poslaním je motivovať a spájať univerzity, verejnú správu a podnikateľský sektor a vytvárať podmienky pre ich efektívnu spoluprácu, výmenu informácií, tvorbu nových produktov a služieb, zdieľanie nových poznatkov a tým zvýšenie inovačného potenciálu celého kraja.

Inovačné centrum Košického kraja bolo založené v auguste 2021. Centrum plní nasledovné úlohy:

- vytvárať centrálnu informačnú a komunikačnú platformu zastrešujúcu inovačné aktivity v kraji,
- zlepšovať inovačný ekosystém s dôrazom na technologický transfer prostredníctvom realizácie programov na podporu inovácií a transferu technológií,
- zlepšovať výsledky vedy a výskumu podporou tvorby nových excelentných vedeckých tímov, mladých excelentných vedeckých pracovníkov a kvality ich výstupov, a tiež podporou tvorby inovačných hubov,
- zlepšovať služby pre akceleráciu podnikania prostredníctvom realizácie programov určených na podporu vzniku a akcelerácie rozvoja podnikov,
- zvyšovať počet technologických a inovačných aktérov prostredníctvom programov na to určených,
- podporovať tvorbu nových udržateľných pracovných príležitostí,
- podporovať a inovovať systém vzdelávania a rekvalifikácie v regióne,
- zlepšovať podmienky pre život kvalifikovaných mladých ľudí a ich rodín a udržanie kvalifikovaných a talentovaných ľudí v regióne,
- vytvárať grantovú schému na podporu inovácií v kraji.

Zámerom ICKK je výrazným, zásadným a dlhodobým spôsobom ovplyvniť vedecko-výskumné aktivity a inovačné činnosti v Košickom kraji a významne tak prispieť k tvorbe nového priemyslu v tomto regióne. ICKK by malo prispieť k vytvoreniu podporného a motivujúceho prostredia pre prenos technológií a väčšej synergie medzi konkurenčným výskumom a priemyslom. Centrum je otvorené pripravovať a aktívne podporovať každý subjekt s inovačným potenciálom, ktorý môže a je schopný prispieť k navrhovaným projektom a aktivitám. Inovácia nie je založená na kompetencii jedného človeka. Ide o to, ako vieme prepájať jednotlivých ľudí tak, aby mali rôzne kompetencie a dopĺňali sa: vytvárať tímy inovátorov. Inovátori sa musia stretávať. Je preto potrebné vytvoriť pre nich priestor na stretávanie, bezpečné prostredie pre zdieľanie skúseností a k tomu potrebný čas. Na Slovensku chýba profesné sieťovanie jednotlivcov a organizácií. Očakáva sa oživenie rastu HDP regiónu zvýšením konkurencieschopnosti existujúcich spoločností a podpora vytvárania nových podnikov v oblastiach, v ktorých majú alebo môžu mať regionálne výskumné inštitúcie silné preukázateľné výsledky, napríklad zelená energia, materiálový výskum, biomedicína, digitálne technológie, zdravotníctvo, sociálne/kultúrne oblasti, vzdelávanie, poľnohospodárstvo alebo životné prostredie. Nehovoríme teda len o technologických ale aj o sociálnych inováciách, zameraných na riešenie aktuálnych spoločenských problémov, pričom ide o dlhodobu udržateľnú aktivitu zameranú nie len na tvorbu zisku, ale aj na tvorbu spoločenského dopadu a zvýšenie kvality života občanov v regióne.

Aktivita 1.2.2. High-tech park – priemyselná zóna Kechnec

V rámci priemyselnej zóny Kechnec je navrhovaný Vedecko-technologický park s plochou areálu 24,8 ha, ktorý má tvoriť multifunkčný komplex pre rozvoj aplikovaného výskumu a inovatívnych technológií s bezprostrednou väzbou na súčasné a budúce firmy s vyššou pridanou hodnotou etablované v Priemyselnej zóne Kechnec.

Aktivita 1.2.3. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci biomedicínskeho klastra a UVP Biomed

Technologický a inovačný park TIP-UPJŠ je centrom vedecko-technologickej excelencie na UPJŠ v Košiciach v oblasti biomedicíny, biotechnológií, informačných technológií a pokročilých materiálov. Hlavným poslaním TIP-UPJŠ je vybudovanie významného európskeho strediska kapitalizovateľného výskumu a aplikácií, s efektívne fungujúcim zázemím pre podnikateľské aktivity v high-tech priemysle.

V rámci programov podpory transferu technológií, akcelerácie podnikov a podpory mladých talentov vzniká projekt Košický klaster nového priemyslu (Cassovia New Industry Cluster – CNIC). Zriaďovateľmi sú Košický samosprávny kraj, mesto Košice, UPJŠ, TUKE, UVLF, SAV, Cassovia discovery. Hlavným cieľom projektu CNIC je vytvoriť nový high-tech priemysel v regióne východného Slovenska prostredníctvom úzkej spolupráce medzi univerzitami, ústavmi SAV a súkromnými high-tech spoločnosťami a so silnou podporou regionálnych orgánov. Dôraz sa kladie na formáciu a rozvoj moderného a kreatívneho prostredia pre vznik inovatívnych spoločností so špičkovou technológiou v regióne východného Slovenska s expanziou do ďalších regiónov vrátane zahraničia. Konzorcium CNIC má všetky potrebné vedomosti a skúsenosti súvisiace s transformáciou základných vedeckých poznatkov do praktickej aplikácie a tým vytvorenia priaznivých podmienok pre vytvorenie nového odvetvia v kraji. Hlavné oblasti zamerania projektu sú biomedicínsky výskum, nové materiály, kvantové a informačné technológie, životné prostredie a zelená energetika. Pričom projekt ponúka riešenia kľúčových problémov identifikovaných v analýze súčasného stavu slovenskej ekonomiky.

Aktivita 1.2.4. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci zelenej ekonomiky

Košický samosprávny kraj sa zapojil do projektu s názvom “Participative Ecosystems for fostering the revitalization of rural-urban cooperation through governing Danube Circular-Bioeconomy” (GoDanuBio) v rámci výzvy nadnárodného programu Dunaj. Ústrednou témou projektu je podpora obehovej ekonomiky a bioekonomiky, budovanie kapacít v týchto oblastiach a efektívnejší výkon regionálnej politiky na ich podporu. Aktivity projektu začali v júli 2020 v rámci Dunajského nadnárodného programu. Počas realizácie projektu sa obehové biohospodárstvo použije ako nástroj na podporu regionálneho rozvoja. Ide o koncepciu, ktorá sa zameriava na prechod hospodárstva založenej na fosílnych zdrojoch k hospodárstvu využívajúce trvalo udržateľnú výrobu biologických zdrojov a procesov na vývoj nových produktov a služieb, čím sa vidiecke oblasti dostanú do centra pozornosti. Táto koncepcia stimuluje interdisciplinárnu spoluprácu medzi rôznymi oblasťami politiky a výrobnými odvetviami s cieľom aktívne riešiť demografické zmeny. V tomto zmysle bude GoDanuBio vytvárať hodnoty prostredníctvom participatívneho riadenia, výmeny poznatkov, využívania hodnotových reťazcov založených na biologických zdrojoch a v konečnom dôsledku zvýšením príťažlivosti pre pobyt a dokonca aj pre presťahovanie sa do vidieckych oblastí. V prvom roku implementácie projektu boli vypracované dokumenty zamerané na analýzu územia, hľadanie potenciálnych stakeholderov a štúdium doplnujúcich materiálov.

Zároveň sa začalo s tréningami expertov, ktorí budú pokračovať v rozvoji aktivít na našom území.

Európske zoskupenie územnej spolupráce Via Carpatia implementuje medzinárodný projekt v spolupráci s Technickou univerzitou v Košiciach s názvom "Circular economy hubs in peripheral urban centres in Central Europe". Cieľom je podpora transferu inovácií a technológií a zlepšenie služieb a obchodných modelov v rámci miest situovaných v periférnych regiónoch. Výsledkom projektových aktivít budú nástroje a znalosti vychádzajúce z obehového hospodárstva, napomáhajúce vzniku novej dlhodobu-udržateľnej generácie inovatívnych riešení mestských ekosystémov.

Na medzinárodnej vedeckej konferencii SMART ACADEMY CONFERENCE, ktorá sa konala 8. 10. 2021 v Košiciach, bol predstavený projekt CITYCIRCLE a výskum týkajúci analýzy tvorby odpadu na školách v Košickom kraji.

V rámci projektu bol dňa 20. 9. 2021 stredným školám slávnostne odovzdaný elektrický kompostér a koše na separovaný zber odpadu, ktoré boli zaobstarané v rámci projektu CITYCIRCLE. Tieto koše a kompostér pomôžu školám pri separácii odpadu a pri prechode na obehovú ekonomiku. Odovzdávanie sa uskutočnilo za účasti predsedu KSK, dekana Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach a zainteresovaných škôl: Spojenej školy Opatovská cesta v Košiciach, Strednej priemyselnej školy technickej v Spišskej Novej Vsi a Gymnázia Štefana Moysesu v Moldave nad Bodvou. Súčasťou podujatia bolo aj slávnostné otvorenie záhradky vybudovanej v areáli Spojenej školy na Opatovskej ceste v Košiciach.

V rámci projektu sa organizovali vzdelávacie "Enviro dni" na základných a stredných školách. V rámci týchto podujatí sa žiaci zúčastnili teoretických prednášok, praktických ukážok a pozreli si dokument z oblasti separácie a recyklácie komunálnych odpadov ako jednej z foriem realizácie obehovej ekonomiky. Súčasťou projektu bola aj pilotná analýza separácie kuchynského odpadu na školách, do ktorej boli zapojené 3 školy z Košického kraja – Spojená škola na Opatovskej ceste, Gymnázium Štefana Moysesu v Moldave nad Bodvou, Stredná priemyselná škola technická v Spišskej Novej Vsi. Pre potreby tejto analýzy bola vypracovaná Metodika kvantifikácie kuchynského odpadu v školských jedálňach.

Organizovali sa aj informačné semináre pre žiakov základných a stredných škôl na tému obehové hospodárstvo, trvalo udržateľný rozvoj, ekológia a separácia odpadu. Do tejto aktivity sa zapojili tieto školy: Gymnázium a základná škola Sándora Máraiho v Košiciach, Stredná priemyselná škola technická v Spišskej Novej Vsi, Spojená škola, Opatovská cesta v Košiciach a Obchodná akadémia, Polárna v Košiciach.

Aktivita 1.3.1. – 1.3.7. Kreatívny priemysel

Dňa 19. 10. 2020 bola Ministerstvu kultúry SR, ako sprostredkovateľskému orgánu pre IROP – Prioritná os 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch, predložená žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na projekt s názvom Kreatívne centrum Košického kraja.

Cieľom projektu je vytvoriť priaznivé prostredie pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií, ako aj pre tvorbu pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle. Projekt pozostáva z troch hlavných aktivít, ktorých realizácia na seba nadväzuje, resp. sa vzájomne dopĺňajú. Vybudovanie kreatívneho centra zahŕňa stavebné práce a dodávky súvisiace s rekonštrukciou priestorov Kreatívneho centra Košického kraja a nákup a inštaláciu technologického vybavenia. Projekt zahŕňa aj poskytovanie služieb – realizáciu programov a služieb pre cieľovú skupinu. Súčasťou projektu je aj aktivita „emerging talents“ – podpora dopytu po kreatívnej tvorbe.

Po odbornom hodnotení projektu bola žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku schválená a následne bola dňa 18. 12. 2020 uzavretá medzi Poskytovateľom

(MIRRI SR v zastúpení MK SR) a KSK zmluva o poskytnutí NFP, ktorá nadobudla účinnosť dňa 12. 1. 2021. V roku 2021 prebiehalo verejné obstarávanie na dodávateľov stavebných prác.

Aktivita 1.3.8. – 1.3.10. Kultúrny cestovný ruch

V roku v 2021 boli realizované aktivity na podporu cestovného ruchu v rámci implementácie Koncepcie rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020 – 2025 (2030), v rámci 2. programu: Kultúrny cestovný ruch. Hlavným cieľom programu je vytváranie komplexných balíkov kultúrneho turizmu založeného na regionálnych špecifikách a identite v spolupráci s cestovným ruchom.

Počas roka 2021 prebiehalo zapájanie sa do tvorby produktov cestovného ruchu. Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sa v roku 2021 aktívne zúčastnili kampane Košice región turizmus „Rozpál sa“ (www.krajsveta.sk). Ich ponuka je zároveň opakovane súčasťou produktov, ktoré sú ponúkané ako jednodňové výlety, typy a pod.

Spišské kultúrne centrum a knižnica sa v roku 2021 zameralo na vytvorenie stratégie rozvoja a propagácie okresu Gelnica ako ucelenej turistickej destinácie v spolupráci s obcami v okrese. V Baníckom múzeu sa zriadil dočasný turistický info point v spolupráci s Turistickým Informačným Centrom Spišská Nová Ves a Regionálnym Informačným bodom Košice. Bol vytvorený vizuál turistických informačných brožúr (Banícke Múzeum Gelnica, Gelnické Výhlady) a pracovalo sa na brožúrach pre obce Žakarovce, Smolnícka Huta, Smolník, Kojšov a Kluknava. Väčšina organizácií v uplynulých dvoch rokoch vstúpila alebo pokračovala v členstve v príslušných OOCR a postupne sa ich ponuka stáva súčasťou produktových balíkov v daných subregiónoch. Pravidelnými iniciatívami sa stalo zapájanie sa do Dní Európskeho kultúrneho dedičstva a pod. Jednotlivé organizácie podľa typov sú súčasťou Noci múzeí a galérií, Noci divadiel a pod.

Boli rozširované viacjazyčné mutácie ponuky pre zahraničných návštevníkov. V Zemplínskom múzeu sa rozšírili interaktívne prvky v expozíciách v maďarskom a anglickom jazyku, taktiež propagačné brožúry o múzeu, sprievodné texty a popisy v expozíciách, ako aj sprevádzanie zahraničných návštevníkov sú dostupné aj v týchto jazykových verziách. Takto prispôbená bola aj nová etnografická interaktívna expozícia múzea. Sprevádzanie a odborný výklad až v 5 svetových jazykoch je možné zažiť na vysunutom pracovisku Hvezdáreň (Zemplínske kultúrne centrum a hvezdáreň). Samozrejmosťou je už aj viacjazyčný preklad webových stránok kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.

Pozornosť bola cielená aj na zavádzanie opatrení pre lepší „pro klientsky prístup“, Online predaj vstupeniek, besedy naživo – LIVE (YouTube), online objednávanie kníh a donášky domov, vždy dostupné služby vrátenia kníh – biblioboxy (počas 24 hodín denne, 365 dní v roku), trvalá platnosť zľavneného alebo bezplatného vstupného pre vybrané skupiny návštevníkov, nová cenová politika „šťastné hodinky“, vernostné karty, zavedenie platobných terminálov v niektorých kultúrnych organizáciách, úprava otváracích hodín podľa záujmu, možnosť individuálnych prehliadok výstav a účasti na konaných podujatiach, sprístupnenie „oddychového“ sedenia a trávenia času v niektorých kultúrnych organizáciách a pod.

Každá investícia do objektu kultúry významne prispieva aj do obnovy cestovného ruchu v kraji, aj preto prevláda dlhodobá snaha o ich revitalizáciu. V roku 2021 bola ukončená rozsiahla obnova kaštieľa v Zemplínskom múzeu v Michalovciach, zrealizovala sa čiastočná obnova expozície v Sieni bojovej slávy v Dargovskom priesmyku vrátane obnovy schodov, pozornosť bola venovaná vytváraniu nových, moderných muzeálnych expozícií, výsledkom sú napr. nové expozície v Múzeách v Michalovciach, Trebišove, Spišskej Novej Vsi a Rožňave. V prípravnej fáze je rekonštrukcia objektu Čeladnica v Múzeu a Kultúrnom centre južného Zemplína, kde bola vypracovaná realizačná projektová dokumentácia

a pracovalo sa aj na projektových dokumentáciách na rekonštrukciu Miklušovej väznice budovy riaditeľstva Banického múzea, a budovy tzv. Koniarne v areáli Zemplínskeho múzea.

Podrobnejšie informácie sú dostupné v Monitorovacej správe o realizácii koncepcie rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020 – 2025 (2030) za roky 2020 – 2021 (<https://web.vucke.sk/files/sk/kompetencie/kultura/koncepcne-ine-dokumenty/monitorovacia-sprava-realizacii-koncepcie-rozvoja-kultury-kosickom-samospravnom-kraji-2020-2025-2030-za-roky-2020-2021-4.pdf>).

Aktivita 1.4.1. – 1.4.2. Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP) a Globálneho logistického industriálneho parku v Košiciach (GLIP)

GLIP predstavuje multimodálny systém, ktorý na jednej strane kombinuje vstup do suchozemského prístavu so širokorozchodnou traťou a duálnym prekladacím terminálom, integrovaný veľkokapacitnými špedičnými halami a distribučnými, montážnymi a výrobnými halami na druhej strane.

Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja schválilo dňa 9. 12. 2019 na 15. zasadnutí, uznesením č. 319/2019 založenie spoločnosti GLIP KOŠICE, a. s. Zakladateľmi spoločnosti GLIP KOŠICE, a. s. sa stali Košický samosprávny kraj a INTERPORT PARTNERS GROUP, a. s. V marci 2020 bola založená spoločnosť GLIP KOŠICE a. s. a bola vypracovaná štúdia „Koncept riešenia globálneho industriálneho parku v Košiciach“ na získanie osvedčenia o významnej investícii pre projekt GLIP.

V roku 2021 zástupcovia GLIP Košice a. s. okrem dôverných obchodných rokovaní a prieskumov priebežne realizovali na formálnej aj neformálnej úrovni rokovania s cieľom dosiahnutia súčinnosti kompetentných organov SR.

Práce na výstavbe TIP boli pozastavené Ministerstvom dopravy a výstavby SR na základe rozhodnutia Európskej komisie.

Aktivita 1.4.3. – 1.4.4. Výstavba obchodno-priemyselných koridorov

Ide o aktivity spojené so zámerom Čínskej republiky rozvíjať projekt Novej hodvábnjej cesty, ktorý je zameraný na vybudovanie masívnej, mnohonárodnej zóny ekonomického a politického vplyvu. Do projektu sa zapojili všetky krajiny Vyšehradskej štvorky. Ich hlavným motívom sú obchodné a investičné príležitosti. Zatiaľ sú však tieto aktivity úzko spojené s veľkou geopolitikou, do ktorej vstupuje Čína, Rusko, USA a EÚ, preto ich v súčasnosti môžeme hodnotiť len ako potenciálnu príležitosť.

Aktivita 1.4.5. Spracovanie technického zadania pre štúdiu uskutočniteľnosti Via Carpatia

V roku 2016 bola vypracovaná štúdia, ktorá je rozdelená do troch častí: Začlenenosť do Európskej priestorovej štruktúry, Ekonomické a sociálne charakteristiky regiónu, Strategické odporúčania. Definovali sa v nej základné parametre, ktoré musia byť splnené na výstavbu takého koridoru. Najväčšou prekážkou je usmernenie, ktoré hovorí, že do siete TEN-T môžu patriť len tie koridory, ktoré spĺňajú dva spôsoby prepravy, okrem cestnej ešte minimálne jednu. V našom prípade to predstavuje problém, ktorý v zásadnej miere ovplyvňuje budúce zaradenie tejto tranzitnej cesty do siete TEN-T a následné možné čerpanie z EŠIF, keďže ani lodnú, leteckú prepravu preukázať nevieme. Jedine železničnú, ale keďže táto cesta ide úsekmi, ktoré sú chráneným územím NATURA 2000, predstavuje výstavba ciest problém.

Aktivita bola ukončená.

Aktivita 1.4.6. Spracovanie štúdie uskutočiteľnosti pre dopravný koridor Via Carpatia

Štúdia uskutočiteľnosti ešte nebola vypracovaná. V súčasnosti je to bezpredmetné a nebude sa realizovať na úrovni KSK ani na úrovni EZÚS Via Carpatia, keďže štúdiu by mali vypracovať jednotlivé krajiny/regióny a ich oprávnené inštitúcie – v našom prípade to je Národná diaľničná spoločnosť a Ministerstvo dopravy a výstavby SR.

Aktivita je ukončená, venovať sa jej už nebudeme.

Aktivita 1.4.7. Výstavba dopravného koridoru Via Carpatia

Jednou z hlavných aktivít EZÚS Via Carpatia s r. o. je aj iniciatíva vedúca k budovaniu prepojenia sever – juh a k zápisu koridoru Via Carpatia do siete TEN-T. V záujme dosiahnutia tohto cieľa sa EZÚS Via Carpatia s r. o. pravidelne zúčastňuje rôznych konferencií a stretnutí na tému tranzitnej cesty Via Carpatia. Prostredníctvom týchto aktivít sa snaží zoskupenie pomocou iniciatívy „zdola – nahor“ podnietiť rozvoj tohto dopravného koridoru. Treba však podotknúť, že EZÚS Via Carpatia s r. o. je len mediátorom v danej téme, môže šíriť osvetu, zúčastňovať sa stretnutí, konferencií v danej téme, prezentovať stav na území KSK a Borsod-Abaúj-Zemplén župy, ale nemá kompetencie na konkrétne kroky v tejto oblasti.

V roku 2021 sa dokončila časť tranzitnej cesty na maďarskej strane od Miškovca po slovenské hranice napojením sa na R4. Koncom októbra 2021 sa za účasti premiéra Maďarska a tiež za účasti regionálnych a miestnych samospráv slávnostne odovzdal tento úsek. Odovzdaním tejto časti diaľnice sa ešte viac prepojili Košice s Budapešťou, čo znamená nárast pohybu nielen cestnej premávky ale následne aj leteckej dopravy. Maďarská strana splnila sľub a má vybudovanú celú trasu Via Carpatie. Na slovenskej strane ďalšia výstavba R4 začne v roku 2022, má pomôcť pri obchádzke mesta Košice napojením sa na Prešov. Pôvodné plány boli, aby sa táto časť dokončila do roku 2023, avšak už teraz vidíme, že to možné nebude, s čím aj Ministerstvo dopravy počíta, a prípadne problémy, ktoré môžu vzniknúť pri nevyčerpaní štrukturálnych fondov na túto trasu sú reálne. V PSK sa odovzdal južný obchvat v roku 2021, naďalej je problém so severnou časťou koridoru, kde sa do dnešného dňa situácia nezmenila.

Aktivita 1.5.1. Zatraktívniť krajinu a prírodné prostredie, podporiť infraštruktúru a zabezpečiť prínos primárnej ponuky pre vznik nových produktov v cestovnom ruchu

V rámci skvalitnenia cykloturistickej infraštruktúry, okrem projektov podporených z výzvy Terra Incognita, bola v roku 2021 zrealizovaná pasportizácia cyklotrás v Košickom kraji I a II. Bola vypracovaná Stratégia rozvoja dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji 2022-2027-2030. V rámci stratégie bola aktualizovaná Kostrová sieť cyklistických trás v Košickom kraji, ktorá bola rozšírená na vyše 800 km. Boli vypracované PD na úsek Eurovelo11 k. ú. Družstevná pri Hornáde, úsek Zemplínskej magistrály Zalužice – Lúčky a PD – komunikácia pre peších a cyklistov Margecany. Bol osadený cyklosčítač na hrádzi v obci Lúčky. V rámci projektu MOBI bola vypracovaná štúdia uskutočiteľnosti cyklotrasy Michalovce – Vyšné Nemecké.

Aktivita 1.5.2. Zvýšiť spoločný prospech aktérov v cestovnom ruchu vrátane podnikateľov zlepšením spolupráce a vzájomnej podpory

Spolupráca s Technickou univerzitou v Košiciach, ktorá bola cielenou aktivitou na podporu destinačného plánovania, a v rámci ktorej sa prostredníctvom platformy "Destination business intelligence system (DBIS)" realizoval zber a vyhodnocovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov v cestovnom ruchu a v kultúre, bola v roku 2021 v zmysle zmluvy ukončená.

V roku 2021 bolo Krajskou organizáciou CR zrealizovaných 13 autobusových výletov s programom, kde si cestujúci zakúpili komplexný produktový balíček: dopravu, vstupy, prípadne služby sprievodcov a v konkrétnych prípadoch aj gastronomický zážitok, prípadne workshop. Zároveň v roku 2021 začali fungovať tzv. cyklobusy, v ktorých sa cestujúci mohli komfortne prepraviť do cieľovej lokality (Gemery, Kojšovská hoľa, Tokaj) aj s vlastnými bicyklami prepravovanými v cykloprívесе s kapacitou 30 bicyklov. V spolupráci so ZSSK fungovali aj letné vlaky na Gemer, či do Slovenského raja.

V rámci cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce realizovala Krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmus nasledovné projekty:

1. Attraction: Cezhraničný rozvoj cestovného ruchu vďaka moderným atrakciám podporený rámci programu Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko,
2. ABAKE: Zatraktívnenie prihraničných regiónov vďaka cezhraničnej spolupráci, podporený rámci Fondu malých projektov programu Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko,
3. NYKE: Tvorba moderných propagačných nástrojov na podporu cestovného ruchu cezhraničnej turistickej destinácie, podporený rámci Fondu malých projektov programu Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko,
4. 52 CLE – 52 zážitkov v Karpatskom regióne: Znovuobjavenie tradičných zvykov a zaužívaných pracovných postupov (52 Carpathian Lifestyle Experiences: Reinventing Traditional Work Cultures),
5. Bird Tour – Cezhraničný rozvoj ekoturizmu založenom na Birdwatching-u v osobitne chránených územiach (Cross border development of bird watching based ecotourism in Special protection areas),
6. EcoVeloTour: Podpora rozšíreného plánovania ekoturistiky pozdĺž siete cyklotrás Eurovelo v podunajskej oblasti.

Aktivita 1.5.3. Zvýšiť efektívnosť marketingu Košického kraja ako atraktívneho cieľa pre turistov

V roku 2021 bol spustený Krajskou organizáciou cestovného ruchu Košice Región Turizmus aj program Haravara, ktorý vznikol so zámerom osloviť doposiaľ málo adresne podchytenú cieľovú skupinu s veľkým potenciálom – rodiny s deťmi. Detský svet Haravara vytvára priestor na interaktívnu a hravú komunikáciu destinačných tém smerom k deťom a ich rodičom. Bázou takto spracovaného obsahu je webová stránka www.haravara.sk, na ktorej návštevník nachádza ponuku určenú spomínanej cieľovej skupine.

Aktivita 1.5.4. Zvýšiť atraktívnosť odvetvia cestovného ruchu pre pracovníkov aj ďalšie investície v Košickom kraji

Propagácia a marketing ponuky cestovného ruchu je realizovaná prostredníctvom krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus, ktorej je členom aj KSK a podieľa sa na jej financovaní prostredníctvom členského príspevku. Ich hlavnými komunikačnými nástrojmi sú www.kosiceregion.com, www.unescondosah.sk, mobilná aplikácia Košice Región, facebook konto.

V roku 2021 Krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmus spustila kreatívnu propagačnú kampaň „Kraj sveta – Košický svetový kraj“. Na hlavnú letnú destinačnú kampaň bola napojená aj kampaň na podporu a zviditeľnenie poskytovateľov služieb a zážitkov v kraji. V zimnej sezóne zimný turizmus podporil KSK prostredníctvom kampane: „Schlad' sa! / Rozpál' sa! v Košickom svetovom kraji“. Jarná kampaň „Ty nepoznáš“ bola nasadená v čase, keď správanie návštevníkov v Košickom kraji stále značne ovplyvňovali protipandemické opatrenia, vrátane obmedzenia pohybu len v prírodných oblastiach jednotlivých okresov. Tento tlak prirodzene podnietil záujem turistickej verejnosti

o prírodné lokality, ktoré neboli preexponované, prípadne ponúkali nový druh zážitku aj v blízkosti ich domovov. Propagácia ponuky a produktov cestovného ruchu je realizovaná priamo oblastnými organizáciami cestovného ruchu, a to predovšetkým prostredníctvom vlastných web stránok a účasťou na výstavách a veľtrhoch.

Aktivita 2.1.1. – 2.1.2. Analýza legislatívnych bariér a príprava akčného plánu

Akčný plán a projekt s názvom “Cezhraničný akčný plán zamestnanosti pre mikroregión Cserehát” (TAPE) je realizovaný Európskym zoskupením územnej spolupráce Via Carpatia. Akčný plán sa realizoval v rámci Programu spolupráce Interreg Slovenská republika – Maďarsko. Cieľovou oblasťou akčného plánu bol mikroregión Cserehát, ktorý sa vyznačuje vysokou mierou nezamestnanosti. Hlavnými dôvodmi tohto javu sú najmä nedostatočná infraštruktúra, nízka úroveň vzdelania a vysoká miera starnutia obyvateľstva. Celkovým cieľom akčného plánu bolo znížiť mieru nezamestnanosti v mikroregióne, obnoviť mikroregión „Krásny Cserehát“, využiť jeho endogénny potenciál a nájsť riešenia najzávažnejších problémov. Spomenutý potenciál bol identifikovaný hlavne v miestnej výrobe, ktorá podporuje rozvoj regiónu a je ústrednou témou akčného plánu. Hlavný cieľ sa dosiahol vďaka špecifickým cieľom akčného plánu, ktoré sú: zlepšiť kvalitu ľudského kapitálu, zlepšiť výrobnú infraštruktúru, zlepšiť podmienky predaja miestnych výrobkov a rozvíjať regionálnu značku. Najdôležitejším očakávaným výsledkom cezhraničného akčného plánu bolo vytvorenie nových pracovných miest na území mikroregiónu.

Koncom roka 2020 a začiatkom roka 2021 sa odovzdali 2 interaktívne učebne pre potrebu vzdelávania sociálne slabšej skupiny obyvateľov mesta Encs a Moldavy nad Bodvou. V priebehu leta 2021 sa začali odovzdávať trhoviská v Moldave nad Bodvou a v Buzici a tiež na maďarskej strane v obci Hidasnémeti a Gagyvendégi a v meste Encs. Uskutočnili sa agro festivaly, ktorých cieľom bolo prepojiť lokálnych producentov na jednom mieste, získať informácie o malých a stredných podnikateľoch na danom území za účelom vytvorenia spoločnej platformy, kde sa ponuka a dopyt budú vedieť párovať. V roku 2021 sa začala výstavba infraštruktúry, ktorá je plánovaná v projekte, v roku 2022 sa majú odovzdať všetky závody, ktoré sú súčasťou projektu.

Aktivita 3.1.1. Príprava akčného plánu pre podporu rozvoja komunitného spôsobu života

V Košickom kraji bolo v roku 2021 spolu 6 okresov (Trebišov, Sobrance, Rožňava, Gelnica, Košice – okolie, Michalovce), ktoré sú zaradené v zmysle zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov medzi najmenej rozvinuté okresy. KSK nominoval v roku 2019 do Výboru pre rozvoj okresu Košice – okolie a Michalovce svojich zástupcov, ktorí sa zúčastňujú na jeho rokovaní. Zároveň sa zástupca KSK zúčastňuje rokovaní jednotlivých výborov pri hodnotení žiadostí o regionálny príspevok.

Druhým inštitútom aplikovanej politiky Európskej únie v území kraja je Iniciatíva LEADER. Nástroj LEADER je inovatívny prístup pre rozvoj vidieka a jeho politiku. Jeho základná myšlienka je podporovať rozvoj na základe využívania lokálneho potenciálu územia, ktoré organizujú miestne komunity, teda na základe využívania endogénnych (vnútorných) zdrojov, pričom jedným zo základných znakov je prístup zdola nahor. LEADER začal experimentálnym spôsobom na miestnej úrovni integrovať rôzne lokálne rozvojové projekty a myšlienky, aktérov i zdroje a ukázal sa ako ideálny nástroj rozširovania podnikateľsky a sociálne zameraných príležitostí pre vidiecke oblasti. Za dôležitú pridanú hodnotu tohto nástroja možno považovať práve spôsob, akým tento prístup prispieva k rozvoju územia, t. z. prostredníctvom aktívnych ľudí, ktorí svoje územie a obyvateľov dôkladne poznajú, sa v území podarí realizovať projekty menšieho charakteru, ktoré by sa často krát

prostredníctvom dopytovo orientovaných výziev ani nerealizovali. Na základe tohto prístupu vznikajú v danom území verejno-súkromné partnerstvá, nazývané tiež miestne akčné skupiny (MAS).

V rámci Košického kraja implementovalo v roku 2021 stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou 18 miestnych akčných skupín (MAS Hornád – Slanské Vrchy, o. z.; MAS Sečovský región, o. z.; MAS Rudohorie, o. z.; MAS Bodrog, o. z.; MAS Hnilec, o. z.; MAS Duša, o. z.; MAS Hornád – Čierna Hora, o. z.; MAS Kras, o. z.; MAS Tokaj Rovina, o. z.; MAS Bodva, o. z.; MAS Olšava – Torysa, o. z.; MAS Poondavie, o. z.; MAS Gemer – Rožňava; MAS Rožňava, o. z.; MAS Sľubica, o. z.; Miloj Spiš, o. z.; MAS Zemplín pod Vihorlatom, o. z.; MAS OZ Medzi riekami). Podmienkou čerpania finančných prostriedkov bolo udelenie štatútu miestnej akčnej skupiny. Košický samosprávny kraj oslovil všetky MAS za účelom prípravy nového programového obdobia.

2.2. Sociálna oblasť

Aktivita 4.1.1. – 4.1.3. Podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania

Spoločenská zodpovednosť podnikania znamená, že firmy pri dosahovaní zisku rešpektujú potreby všetkých partnerov, s ktorými pri svojom podnikaní prichádzajú do kontaktu. Tímito partnermi sú (nielen) zamestnanci, zákazníci, konkurencia, dodávatelia, lokálna komunita i životné prostredie. Firemná filantropia je jeho integrálnou súčasťou, ale pod zodpovedné podnikanie patria aj rôzne ďalšie programy v ekonomickej oblasti (napr. ponuka produktov a služieb pre znevýhodnených) a sociálnej oblasti (napr. starostlivosť o work-life balance zamestnancov), ako aj v oblasti ochrany životného prostredia (napr. znižovanie spotreby energií a CO₂, produkcia eko-výrobkov). Spoločensky zodpovedné podnikanie v Košickom kraji naplňujú najmä zahraničné firmy etablované u nás, ako je U. S. Steel, T-Systems a Embraco.

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja v roku 2019 implementovala projekt s názvom “Vzdelávanie pre miestny rozvoj vidieckych oblastí” (ELDORA). Cieľom projektu bolo posilniť kľúčové zručnosti a zručnosti mladých ľudí v poslednom ročníku škôl (inštitúcie odborného vzdelávania a prípravy a univerzity), nezamestnaných mladých ľudí a lídrov vo vidieckych oblastiach a pomôcť im tak založiť sociálny podnik s cieľom lepšie využiť miestne prírodné a ľudské zdroje, zvýšiť hospodársky rozvoj vidieckych oblastí a zabrániť úniku mozgov. Projekt bol v októbri 2019 ukončený.

Špecifický cieľ č. 4.2 Podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín

Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja, s.r.o. (SP KSK) bol založený v marci 2020. Začiatkom augusta 2020 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR priznalo spoločnosti štatút registrovaného sociálneho podniku a od septembra sociálny podnik začal zamestnávať svojich prvých zamestnancov v divízia Stavba.

Krajský sociálny podnik KSK pokračoval vo svojej činnosti aj v roku 2021 kde rozšíril svoje služby o Upratovanie, Dom a záhrada slúžiace občanom, ale aj obciam.

Navyše zaviedol inovatívnu novinku v podobe 2 výplatných termínov pre svojich znevýhodnených zamestnancov, ktorých finančná gramotnosť je niekedy nedostačujúca a majú problém správne s financiami zachádzať, hospodáriť.

Krajské zastupiteľstvo dňa 23. augusta 2021 v rámci úpravy župného rozpočtu schválilo finančné prostriedky pre Sociálny podnik KSK v súvislosti s výstavbou na sídlisku Luník IX. Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja, spolu so župou a občianskym združením ETP Slovensko pomáhali so svojpomocnou výstavbou 2-podlažného komunitného domu na Luníku IX.

Koncom roku 2021 sa vzájomne spojili 3 registrované sociálne podniky z Košického kraja (SP KSK, SP Seven Bags a SP Allegria Košice), 3 partneri (Creative Industry Košice, TUKE a Woodcote Košice) a jednotlivci (zamestnanci RISVK, OZ Dobré srdce - Good Heart) aby spoločne pomohli iným. Výsledok ich spojenia zabezpečil 86 vianočných večerí ľuďom, rodinám, jednotlivcom pre ktorých mať vianočnú večeru nebolo samozrejmosťou.

Aktivita 5.1.1. – 5.1.5. Skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb

Do mäkkého projektu NPDI – Podpora transformačných tímov, do ktorého sa zapojili 3 zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, a to: HARMONIA – DSS a ZpS, Strážske, VIA LUX – DSS a ZpS, Košice a SUBSIDIUM – ŠZ a ZpS, Rožňava. V roku 2021 prebiehalo v rámci tohto projektu vzdelávanie zamestnancov, ktoré sa týkalo týchto oblastí a tém:

1. RPSP – Oblasť sociálnych služieb – 4 témy,
2. SUPZ – Oblasť aktivizácie a zamestnávania – 2 témy,
3. CEDA – Oblasť výstavby – 1 téma.

Témy:

- riadenie a manažment zmien v sociálnych službách v procese deinštitucionalizácie a transformácie,
- základy individuálneho plánovania a individuálneho prístupu v sociálnych službách v procese deinštitucionalizácie,
- základy štandardizácie kvality v sociálnych službách v procese deinštitucionalizácie a transformácie,
- tvorba transformačného plánu v procese deinštitucionalizácie a transformácie,
- aktivizácia a príprava na prácu užívateľov sociálnych služieb v procese deinštitucionalizácie a transformácie sociálnych služieb – úlohy manažmentov.

V šiestich zariadeniach sociálnych služieb boli v roku 2021 preplácané úkony ošetrovateľskej starostlivosti, a to: VIA LUX Košice, ARCUS Košice, SUBSIDIUM Rožňava, JASANIMA Rožňava, ONDAVA Rakovec nad Ondavou a LUMEN Trebišov na základe zmlúv so zdravotnými poisťovňami v členení:

- Všeobecná zdravotná poisťovňa celkom 260 lôžok,
- Dôvera celkom 152 lôžok,
- UNION celkom 45 lôžok.

Spolu bolo v roku 2021 zazmluvnených 457 lôžok.

Aktivita 5.1.6. a 7.1.7. Divadlo Romathan – rekonštrukcia budovy a zriadenie rómskeho kultúrneho centra

V roku 2021 bolo presťahované Divadlo Romathan v Košiciach. Z pôvodných nevyhovujúcich priestorov bolo sídlo divadla premiestnené na Továrenskú ul. v Košiciach, aktuálny priestor poskytuje po rozsiahlej rekonštrukcii zázemie pre zamestnancov aj návštevníkov divadla.

Aktivita 5.2.1. – 5.2.4. Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

Strategickým dokumentom pre oblasť zdravotníctva je materiál pod názvom „Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016-2020“. V roku 2021 sa začal proces tvorby nového strategického dokumentu na ďalšie obdobie. V rámci KSK má vydané povolenie cca 2000 poskytovateľov, ktorí prevádzkujú zdravotnícke, resp. lekárenské zariadenie.

V roku 2021 vydal lekár KSK celkom 267 rozhodnutí, z toho 47 nových povolení, 129 zmien povolení zakladajúcich vydanie nového povolenia, 38 rozhodnutí o zrušení povolenia, 0 rozhodnutí o dočasnom pozastavení povolenia, 7 rozhodnutí o prerušení konania

a 0 rozhodnutí o zamietnutí žiadosti. K vyznačeniu zmeny údajov v povoleniach došlo v 38 prípadoch. Ďalej bolo v zmysle príslušných kompetencií vydaných 8 oznámení o zániku povolenia, 31 určení zdravotného obvodu, 21 potvrdení o platnosti povolenia, 624 nových schválení ordinačných hodín. Jednotlivé rozhodnutia boli riadne a zákonne spracované pri dodržaní určených lehôt. V roku 2021 nebolo voči rozhodnutiu lekára samosprávneho kraja podané žiadne odvolanie. Na základe určených kompetencií boli na ODDZ vykonávané ďalšie činnosti súvisiace s prevádzkovaním zdravotníckeho zariadenia a poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktoré nie sú spracovávané a realizované podľa zákona o správnom konaní a to napr.: vyznačenie zmeny údajov v povolení, určenie rozsahu zdravotného obvodu, schvaľovanie ordinačných hodín, potvrdzovanie platnosti povolenia a dĺžke praxe poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

V roku 2021 vydal farmaceut KSK spolu 211 rozhodnutí. Z toho bolo 15 rozhodnutí o vydaní povolenia – lekárne; 4 rozhodnutia o vydaní povolenia – výdajne; 17 rozhodnutí o zrušení povolenia – lekárne; 1 rozhodnutie o zrušení povolenia – výdajne; rozhodnutie o zastavení konania – lekárne/výdajne vydané nebolo. Rozhodnutia o zmene podľa § 8 ods. 3 zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch v znení neskorších predpisov bolo vydané nasledovne: nový druh – lekárne 1; nový druh – výdajne 1; zmena garanta – lekárne 35; zmena garanta – výdajne 4; zmena miesta – lekárne 1; zmena miesta – výdajne 1; rozhodnutie o pozastavení činnosti 0; rozhodnutie o zbavení povinnosti mlčanlivosti zdravotníckych pracovníkov 129; rozhodnutie o vrátení správneho poplatku 2; späťvzatie návrhu na začatie konania 0. V roku 2021 na ODDZ neprebehli správne konania o uloženie pokuty. V správnych konaniach boli uložené pokuty v celkovej sume 424 €. Predmetné pokuty boli uhradené vo výške 424 €. K vyznačeniu zmeny údajov v zmysle § 8 ods. 1 zákona č. 362/2011 Z. z. v povolení došlo celkovo v 73 prípadoch. Z toho: zmena mena alebo priezviska 7, zmena bydliska alebo sídla 1, zmena štatutárneho orgánu 58, náhradný odborný zástupca 7, schválenie prevádzkového času 57.

V KSK pôsobilo v roku 2021 spolu 36 Agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS). Z toho je 29 ADOS s povolením KSK a 7 ADOS s povolením vydaným zo strany Ministerstva zdravotníctva SR (MZ SR). V priebehu roka 2021 bolo vydané 1 nové rozhodnutie o povolení prevádzkovania novej ADOS. V KSK zároveň v roku 2021 pôsobil 1 Dom ošetrovateľskej starostlivosti vo Veľkých Kapušanoch s kapacitou 25 lôžok.

Na rokovaníach Etickej komisie KSK bolo v roku 2021 posudzovaných spolu 36 nových klinických štúdií, z toho v pozícii lokálnej Etickej komisie 14, v pozícii centrálnej Etickej komisie 21. Nové neklinické (observačné) štúdie boli posudzovaná 2 a posudzovaných bolo celkovo 9 projektov biomedicínskeho výskumu. Ďalej bolo komisiou posudzovaných 94 dodatkov k už schváleným, prebiehajúcim štúdiám, 0 urgentných posúdení žiadostí na mimoriadnych rokovaníach komisie, 4 individuálne povolenia neregistrovaných liekov, 0 skupinových povolení neregistrovaných liekov, 60 súhrnov hlásení o nežiaducich účinkoch liečiv v klinických skúšaníach (SUSAR – priebežné, štvrťročné, polročné, ročné).

Problémy so zabezpečením lekárskej služby prvej pomoci sa v posledných rokoch stali neúnosnými, preto MZ SR pripravilo návrh novej koncepcie fungovania pohotovostí. Novelou príslušných právnych predpisov v oblasti zdravotníctva, MZ SR určilo sieť pevných bodov v rámci pevnej ambulantnej pohotovostnej služby (APS). Pevným bodom sa rozumie mesto alebo obec, v ktorom sa nachádza ambulancia pevnej APS. MZ SR nadefinovalo pojem spádové územie, ktoré bude zastrešovať jeden pevný bod. Spádové územie je tvorené najmenej jedným okresom. Zároveň to neznamená, že pacienti z iných okresov nemôžu navštíviť APS v prípade potreby v inom okrese. S účinnosťou od 1. 7. 2018 vznikla tzv. pevná a doplnková sieť APS. V pevnej sieti funguje APS v každom okresnom meste kraja v pracovných dňoch v čase od 16.00 do 22.00 hod., počas sviatkov a v dňoch pracovného pokoja v čase od 07.00 do 22.00 hod. Doplnková pohotovosť je dobrovoľná, k dispozícii

môže byť v pracovných dňoch nepretržite v rozsahu najmenej dvoch hodín v čase, ktorý stanoví samosprávny kraj. O doplnkovú pohotovosť doposiaľ neprejavil záujem žiaden organizátor. V rámci pevnej APS je naďalej možnosť poskytovania výjazdovej APS.

APS teda počas r. 2021 nefungovala v non-stop režime počas celej noci, ale len do 22.00 hod. APS nie je určená pre ťažké a akútne stavy, ako napríklad infarkty alebo vážne zranenia, o takýchto pacientov je bezodkladne postarané na urgentných príjmach v nemocniciach, v prípade potreby sa volá priamo záchranná zdravotná služba.

Samosprávny kraj zverejňuje rozpis zabezpečenia poskytovania pevnej ambulantnej pohotovostnej služby na svojom webovom sídle najneskôr 5 pracovných dní pred začiatkom obdobia, na ktoré sa rozpis zabezpečenia poskytovania pevnej APS vyhotovuje. K rozpisu služieb vydal Košický samosprávny kraj osobitné Usmernenie. Rozpis obsahuje najmä: miesto a čas poskytovania APS, zoznam dobrovoľne a povinne slúžiacich poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s dátumom služby APS.

Financovanie APS je stanovené ako trojzložkové bez ohľadu na veľkosť spádového územia pevného bodu: paušál pevný bod APS (legislatívne určená výška); vykázané výkony (iba v prípade ak výkonu prevýšia výšku stanoveného paušálu); zákonný poplatok za návštevu APS (2 €). Financovanie zubno-lekárskej pohotovostnej služby (ďalej len „ZLPS“) je stanovené ako trojzložkové, pričom výška paušálu sa mení v závislosti od počtu obyvateľov spádového územia (nie sú stanovené pevné body): paušálna platba závislá od počtu obyvateľov v rámci tzv. spádu; vykázané výkony; zákonný poplatok za návštevu ZLPS (2 €). V roku 2021 bolo na ambulanciách všetkých druhov APS a ZLPS v kraji ošetrovaných spolu 96 677 pacientov. Do ústavného zdravotníckeho zariadenia bolo z celkového počtu ošetrovaných osôb odoslaných 8 292 pacientov. V roku 2021 bol teda v rámci APS a ZLPS ošetrovaný približne každý 8. obyvateľ kraja.

Aktivita 5.3.1. Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji

Jednou z priorít je zabezpečiť prísun pracovnej sily v oblasti IT na trh práce. Z toho dôvodu začala v spolupráci s UPJŠ Košice od roku 2017 implementácia národného projektu IT akadémia 21. storočia. Jeho úlohou je nastavenie efektívneho modelu vzdelávania a prípravy mladých ľudí pre aktuálne i perspektívne potreby vedomostnej spoločnosti na trhu práce so zameraním sa na profesie v oblasti informatiky a informačno-komunikačných technológií. Na základe podpísanej dohody bolo do projektu zapojených 27 stredných škôl. Po vyškolení učiteľov na stredných školách následne prebehlo overovanie metódik vzdelávania vo vyučovaní IT.

Úspešne pokračovali rozbehnuté projekty:

1. SPŠE v Košiciach v spolupráci s T- Systems Slovakia v odbore 2563Q Počítačové systémy – duálne pomaturitné vzdelávanie,
2. SOŠ Ostrovského 1, Košice v spolupráci s pobočkou v Košiciach firmy AT&T v USA – 2561 M informačné a sieťové technológie;
3. Obchodná akadémia, Polárna, Košice a Obchodná akadémia, Trebišov – príprava žiakov v obchodnej akadémii – podnikové informačné systémy pre centrá zdieľaných služieb,
4. Technická akadémia Spišská Nová Ves – programovanie a riadenie CNC strojov,
5. SOŠ technická, Partizánska 1, Michalovce – robotizácia.

Ďalšie aktivity pre oblasť IT na stredných školách v roku 2021:

Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK kraja sa v školskom roku 2021/2022 zapojili do projektu LAB IT Creativity. Zameraný bol na informačné technológie a inovatívne technologické riešenia, ktoré žiaci vytvorili v spolupráci s IT spoločnosťami, TU Košice, KSK, IT Valley, sa zapojilo päť župných gymnázií. Projekt LAB IT Creativity unikátnym spôsobom prepojil gymnáziá, ktoré sú v pôsobnosti kraja, s IT spoločnosťami, z čoho vznikli

viaceré kvalitné nápady a smart riešenia. Do projektu sa zapojilo dokopy 100 gymnazistov župných stredných škôl, ktorí vytvorili 12 inovatívnych riešení, aplikácií či webových stránok. Všetky tieto riešenia sú využiteľné v bežnom živote, či už ide o projekt zameraný na monitorovanie kvality ovzdušia, správu skladu školských učebníc či vytvorenie virtuálneho prostredia v škole. V úvodnej fáze vytvorili gymnáziá dvojice s piatimi partnerskými IT firmami, počas ktorej pracovali pod dohľadom skúsených odborníkov priamo z praxe. V marci sa projekt dostal do druhej fázy, v ktorej sa pripojilo približne 150 vysokoškolákov infromatických odborov Technickej univerzity Košice. Tí pomáhali gymnazistom pri ďalšom napredovaní. Vďaka spoločnosti Siemens Healthineers, ktorá študentov oboznámila s metódou agilnej metódy riadenia projektov SCRUM, pracovali študenti efektívnejšie. Týmto projektom bola podporená kreativita študentov a dal sa priestor ich nápadom, keďže mohli tvoriť vlastné digitálne produkty a spolupracovať pritom s najlepšimi odborníkmi z praxe. Do projektu bolo zapojených aj 150 študentov z Fakulty elektrotechniky a informatiky Technickej univerzity v Košiciach, ktorí sa stali mentormi pre študentov gymnázií. V každej zo zapojených škôl vzniklo kreatívne IT laboratórium. Práve v ňom vytvárali žiaci svoje projekty. Ide o najmodernejšie laboratóriá na Slovensku, ktoré skvalitňujú výchovno-vzdelávací proces zavedením najmodernejších digitálnych prostriedkov. Laboratórium každého gymnázia má rôzne vybavenie podľa vlastných potrieb a zamerania, ktoré chcú na škole rozvíjať. Hlavným cieľom projektu LAB IT Creativity bolo nadchnúť stredoškôľakov pre informačné technológie, poskytnúť im užitočné praktické zručnosti, prehĺbiť ich programátorské vedomosti, prepojiť kreatívne a kritické zmysľovanie, prepojiť študentov stredných škôl s akademickou pôdou a napomôcť tak rozvoju gymnázií.

Zapojenie SŠ do certifikačného testovania IT Fitness 2022 – súčasťou vyhodnotenia bude prehľad o počte respondentov jednotlivých škôl a priemerná úspešnosť školy. Uvedomujeme si, že budúcnosť výučby je v hybridnom vzdelávaní. V súlade s kontextom „Vychovávame pre život, vzdelávame pre prax“ Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK v kľúčovej priorite Digitálna transformácia župných škôl považujeme za mimoriadne dôležité, aby sa žiaci a učitelia župných škôl zapojili v čo najväčšom počte do testovania IT Fitness; v školách aktívne venoval vyučovací priestor témam, ktoré sú odzrkadlené v testových otázkach; župné školy prezentovali s čo najlepšimi výsledkami. Považujeme za dôležité aj takýmto spôsobom zmonitorovať úroveň digitálnych zručností žiakov po viacerých obdobiach dištančného vzdelávania. Je nevyhnutné, aby sa zúčastnil aj každý žiak 1. ročníka už v tomto októbrovom termíne testovania, pričom výsledok testu je možné považovať za vstupný test digitálnych zručností žiaka. Za dôležité považujeme to, že bude možné sledovať predpokladaný progres žiakov a porovnať ich úspešnosť po roku, dvoch či viacerých rokoch.

V rámci digitálnej transformácie župných škôl, kľúčovej priority Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK má odbor školstva Úradu KSK zámer, aby čo najviac župných škôl používalo nástroj SELFIE na posúdenie úrovne digitalizácie vzdelávania, objavenie digitálneho potenciálu škôl a následné smerovanie k hybridnému vzdelávaniu. Viaceré župné stredné školy začali nástroj SELFIE používať najmä počas vzdelávania „Digitálna transformácia školy“ školských digitálnych koordinátorov v rámci projektu IT Akadémia – vzdelávanie pre 21. storočie, ide o vyše 60 % SŠ.

Aktivita 5.3.2. Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami

Stredná odborná škola technická, Kukučínova 23, Košice experimentálne overuje prijímanie, zaraďovanie a štúdium žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia – variant A (MentA) do dvojročných učebných odborov 3178 F výroba konfekcie, 3383 F spracúvanie dreva, 3686 F stavebná výroba v Elokovanom pracovisku Turňa nad Bodvou, ktoré je ako

súčasť SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice. Garantom experimentálneho overovania je Štátny inštitút odborného vzdelávania, Bratislava. Cieľom je overenie možnosti prijímania žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia do odborov nižšieho stredného odborného vzdelania. V rámci experimentálneho overovania sa prijímajú žiaci zo základných škôl, špeciálnych tried základných škôl a špeciálnych základných škôl. V experimente bolo v školskom roku 2021/2022 v dvoch ročníkoch uvedeného odboru 94 žiakov.

V súlade s Regionálnou stratégiou výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK a jej kľúčovou prioritou Optimalizácia a stabilizácia siete škôl a školských zariadení sa v rámci opatrenia 1.4.2. – Aktualizovať a prehodnotiť počet, umiestnenie a priradenie elokovaných pracovísk k jednotlivým SOŠ, bol na MŠVVaŠ SR zaslaný návrh na zaradenie elokovaných pracovísk:

- Elokované pracovisko Bystrany 46, Bystrany ako súčasť Strednej odbornej školy techniky a služieb, Markušovská cesta 4, Spišská Nová Ves do siete škôl a školských zariadení SR od 1. 9. 2021.
- Elokované pracovisko Teplická 213, Štítnik ako súčasť Strednej odbornej školy technickej, Hviezdoslavova 5, Rožňava do siete škôl a školských zariadení SR od 1. 9. 2021.

MŠVVaŠ SR svojím rozhodnutím zaradilo uvedené elokované pracoviska do siete škôl a školských zariadení SR a KSK na základe rozhodnutí MŠVVaŠ SR zriadil elokované pracoviská ako súčasť SOŠ dodatkom k zriaďovacím listinám.

Zároveň odbor školstva Úradu KSK začal pripravovať návrh na zmenu v sieti škôl a školských zariadení SR – vyradenie Elokovaného pracoviska Hlavná 232/14 Viničky ako súčasti Strednej odbornej školy poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Kukučínova 23, Košice zo siete škôl a školských zariadení SR a zaradenie Elokovaného pracoviska Viničky ako súčasti Strednej odbornej školy agrotechnických a gastronomických služieb – Agrártechnikai és Gasztronómiai Szolgáltatási Szakközépiskola, J. Majlátha 2, Pribeník do siete škôl a školských zariadení SR. Toto reštrukturalizačné opatrenie vo vzdelávaní vzišlo z návrhu v súvislosti s aktivitou Catching-Up Regions Initiative (CuRI), s podporou Svetovej Banky a opatrením 1.2.5. Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK 2021 – 2025, má zámer vytvoriť Tokajský vzdelávacie inštitút na základoch tejto ešte existujúcej vzdelávacej infraštruktúry v Elokovanom pracovisku Viničky a aby lepšie vyhovovalo potrebám regionálneho trhu práce a zúročilo jedinečnosť polohy atraktívneho regiónu – TOKAJ.

Aktivita 5.3.3. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

MŠVVaŠ SR vydáva v súlade so zákonom zoznam odborov s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce a zoznam odborov, ktoré sú nad rozsah potrieb trhu práce. Odbory s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce sú zvýhodňované 10 % z normatívu, ktorý je určený v danom odbore na žiaka. Z toho dôvodu začal proces zosúladzovania sietí odborov stredných škôl s potrebami trhu práce. Zároveň na základe požiadaviek zamestnávateľov boli spracované odbory potrebné pre trh práce, ktoré boli predložené na schválenie na MŠVVaŠ SR a experimentálne sa začali overovať na stredných školách. Odbory, ktoré boli zaradené do Experimentálneho overovania na roky 2020/21 a 2021/22 sú overované na SOŠ informačných technológií, Ostrovskeho 1, Košice:

- 2571 K správca inteligentných a digitálnych systémov,
- 2559 M inteligentné technológie,
- 2565 Q špecialista informačnej bezpečnosti,
- 2573 M programovanie digitálnych technológií.

Odbory, ktoré boli schválené MŠVVaŠ SR a zaradené do siete škôl v školskom roku 2020/21 až 2021/22 pre školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK:

4236 M	Ekonomika pôdohospodárstva	SOŠ Agrotechnická – Agrotechnikai Szakkozépiscola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou
4553 K	Podnikateľ pre rozvoj vidieka	
6460 H	Predavač, predavačka	Súkromná SOŠ Nová cesta – Magán szakkozépiscola új út, Hlavná 265, Malčice
6310 Q	Financie	Obchodná akadémia, Watsonova 61 Košice
6330 K	Bankový pracovník	
7475 M	Digitálne služby v športe (exp)	Stredná športová škola, Trieda SNP 104, Košice
7476 M	Spracovanie dát v športe (exp)	
6445 H	Kuchár	SOŠ obchodu a služieb, Školská 1, Michalovce
2426 K	Programátor obrábacích a zväracích strojov	Spojená škola s organizačnými zložkami Gymnázium a SOŠ techniky a služieb Sečovce
2433 H	Obrábač kovov	
2561 M	Informačné a sieťové technológie	
3661 H	Murár	
6444 H	Čašník, servírka	SOŠ obchodu a služieb, Rožňavská Baňa 211, Rožňava
6445 H	Kuchár	
2950 M	Poradenstvo vo výžive	Hotelová akadémia, Radničné námestie 1, Spišská Nová Ves

Odbory, ktoré sú v experimentálnom overovaní:

4338 M	Veterinárny asistent pre ambulancie	SOŠ veterinárna, Nám. mladých poľnohospodárov 2, Košice
6343 M	Športový manažment	Stredná športová škola, Trieda SNP104, Košice
8271 M	Digitálna maľba – koncept art	ŠUV, Jakobyho 15, Košice
8272 M	Dizajn digitálnych aplikácií	
8292 M	Dizajn exteriéru	
2495 K	Autotronik	SOŠ automobilová, Moldavská cesta 2, Košice
3345 K	Technik drevárskych CNC zariadení	SOŠ drevárska, Filinského 7, Spišská Nová Ves
3349 K	Technik drevostavieb	
3447 K	Grafik digitálnych médií	
3667 K	Technik vodár vodohospodár	SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice
4532 K	Agromechatronik	SOŠ, Moldava nad Bodvou

Aktivita 5.4.1. Cestovná mapa riadenej migrácie v Košickom kraji

Hlavným cieľom stratégie je dosiahnutie riadenej migrácie cestou vytvorenia spolupracujúcej siete všetkých orgánov a inštitúcií prichádzajúcich do styku s problematikou migrantov. Realizácia integračnej politiky teda vychádza z koordinovanej spolupráce štátnych orgánov, orgánov miestnej štátnej správy, samosprávy ako aj samotných komunít cudzincov a predpokladá zapojenie mimovládnych a iných organizácií pôsobiach v oblasti integrácie cudzincov. Nakoľko neboli vyčlenené špecifické financie k realizácii Cestovnej mapy riadenej migrácie v Košickom kraji, aktivity s ňou súvisiace boli v roku 2021 realizované v súčinnosti s mimovládnyimi organizáciami pôsobiacimi v oblasti migrácie a integrácie cudzincov. Ide najmä o projekt KapaCITY, kde bola žiadateľom Liga za ľudské práva o. z.

a medzinárodný projekt Integra, do ktorého sa za Slovenskú republiku zapojila nezisková organizácia ETP Slovensko v spolupráci s mestom Košice.

Aktivita 5.4.2. projekt KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni

Košický samosprávny kraj spolupracoval od roku 2018 na projekte KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni, ktorý bol podaný v rámci výzvy SK 2017 AMIV SC2.1. Žiadateľom projektu bola Liga za ľudské práva o. z., Košický samosprávny kraj mal v rámci projektu vytvorenú pozíciu koordinátora, prostredníctvom ktorého poskytoval pomoc a podporu pri realizácii projektu.

Vzhľadom na to, že Covid-19 posúval plány v roku 2020 aj v tomto projekte, projekt KapaCITY sa predĺžil oproti pôvodnému plánu o 3 mesiace - do konca marca 2021. V dňoch 24. a 25. februára 2021 sa konala záverečná online konferencia KapaCITY, v rámci ktorej s úvodným slovom vystúpil vedúci oddelenia regionálneho rozvoja Úradu Košického samosprávneho kraja a v rámci panelovej diskusie Miestne politiky a cudzinci v našich mestách a krajoch diskutoval vedúci referátu regionálneho rozvoja.

Ako jeden z výstupov projektu bola vypracovaná záverečná publikácia projektu KapaCITY: “Z cudzincov domáci: Ako na integráciu cudzincov” <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/vystupy-projektov/kapacity-publikacia-z-cudzincov-domaci-ako-na-integraciu-v-samosprave>. Súčasťou tejto publikácie sú aj:

- odporúčania pre zber dát o cudzincoch
<https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/vystupy-projektov/kapacity-%e2%80%93-desatoro-odporucani-pre-zber-statistickych-dat-o-cudzincoch-samospravami--->
- odporúčania pre centrálnu politiku, ako podporiť samosprávu pri integrácii cudzincov
<https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/vystupy-projektov/kapacity-%e2%80%93-desatoro-odporucani-pre-centralnu-statnu-migracnu-a-integracnu-politiku>
- príručka dobrej praxe zo zahraničia
https://www.nadaciamilanasimecku.sk/files/dokumenty/kapacity_zahranicne_skusenosti.pdf

Aktivita 6.1.1. Príprava akčného plánu Dobrovoľníckeho centra Košického kraja na roky 2020 až 2024

Myšlienka vytvorenia Regionálneho centra dobrovoľníctva v Košickom kraji vznikla na základe výstupov z projektu Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji, ktorý bol spracovaný na Úrade KSK v roku 2015. V Košickom kraji však od roku 2011 funguje Dobrovoľnícke centrum Košického kraja, ktoré svojou náplňou plne vyhovovalo stanoveným požiadavkám. Po vzájomných rokovaníach sa Úrad KSK stal v roku 2016 členom Dobrovoľníckeho centra Košického kraja a ustúpil od požiadavky vzniku nového regionálneho centra dobrovoľníctva. Akčný plán na obdobie rokov 2020 – 2024 bol vytvorený a v mesiaci apríl 2022 bol odprezentovaný na porade predsedu KSK.

Aktivita 6.2.1. Podpora budovania infraštruktúry dobrovoľníctva

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja bolo v roku 2021 podporené finančným príspevkom z prostriedkov KSK.

V roku 2021 boli realizované nasledujúce aktivity:

- Namiesto nafúknutého Týždňa dobrovoľníctva sa realizoval dobrovoľnícky september, a to v trvaní od 1. - 30. 9. 2021, kde sa dobrovoľníckych aktivít zúčastnilo cez 1500 dobrovoľníkov a odpracovalo sa viac ako 5000 hodín práce po celom kraji.
- Pracovalo sa na získaní štandardov kvality práce s dobrovoľníkmi s viac ako 25 organizáciami.

- Začiatkom marca 2022 sa realizovali oceňovania dobrovoľníctva kvôli pandémie za roky 2020 a 2021.
- Realizovalo sa online medzinárodné školenie pre predstaviteľov organizácií, ktoré chcú rozvíjať oblasť laických defibrilátorov na verejných priestranstvách a päť školení v oblasti dobrovoľníctva a podpory cestovného ruchu najmä pre oblasť Tokaj na Slovensku a v Maďarsku.
- Propagácia dobrovoľníctva v rámci regionálnych médií, syndikátu novinárov a sociálnych sietí – viac ako 80 aktivít, ktoré sa realizujú v organizáciách v Košickom kraji.
- Manažovanie nových aktivít v oblasti možnosti mať viac laických defibrilátorov v Košickom kraji. V roku 2021 bolo odovzdaných 12 defibrilátorov v kraji a bola vytvorená stratégia podpory pre defibrilátory v kraji.
- Realizácia série školení pre žiakov stredných škôl na podporu dobrovoľníctva, ako aj série pre žiakov základných škôl a taktiež zvlášť školenia pre žiakov a členov žiackych školských rád.
- Série workshopov a konzultácií pre učiteľov základných a stredných škôl na realizáciu Service learningu.
- Vytvorená metodická príručka k téme service learningu pre základné a stredné školy, zameraná na vodozádržné opatrenia na školách a vytvorených ďalších cez 50 vodozádržných opatrení a k tomu marketingová kampaň vodaniejeodpad.sk
- Práca na podpore service learningu s Platformou dobrovoľníckych centier na národnej úrovni.
- Práca na celoslovenskej stránke www.srdcenadlani.sk, ktorá by sumarizovala aktivity oceňovania vo všetkých krajoch, pričom by taktiež propagovala jednotlivých víťazov v krajoch.
- Práca na celoslovenskej úrovni na transparentnom oceňovaní Srdce na dlani v jednotlivých krajoch, pričom sa stanovili rovnaké kategórie pre oceňovanie, aby bolo možné oceňovaním nadviazať na celoslovenskú úroveň.
- Propagácia dobrovoľníctva a našich aktivít na viacerých verejných podujatiach: Profesia days, Deň kariéry TUKE, Veľtrh zahraničných univerzít.
- Komunikácia a workshopy pre Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny ohľadom efektívnejšej propagácie dobrovoľníctva medzi nezamestnanými uchádzačmi o zamestnanie.
- Propagácia príkladov dobrej praxe na našej webovej stránke, na sociálnych sieťach a v rádiu FM v časti o dobrovoľníctve. Vznikla podstránka vodozádržných opatrení.
- Realizácia stretnutí s účastníkmi mládežníckych výmen na výmenu know – how.
- Propagácia nového programu Európsky zbor solidarity, ale taktiež Erasmus+, vďaka ktorému môžu mladí ľudia odísť na dobrovoľnícku činnosť do zahraničia.
- Poskytnutie viac ako 600 konzultácií organizáciám, ktoré mali akýkoľvek problém či dotaz ohľadom dobrovoľníctva.
- Poskytnutie dobrovoľníckej príležitosti viac ako 15 firmám, ktoré chceli v rámci firemného dobrovoľníctva pomôcť pri nejakej aktivite v kraji.
- Vytváranie dobrovoľníckych príležitostí počas celého roka 2021 vo vakcinačných centrách v Košiciach, Michalovciach, Spišskej Novej Vsi a mobilných očkovacích jednotkách.
- Doučovanie detí v komunitách počas offline vzdelávania, vytvorenie desiatich pracovných zošitov pre deti z komunit, nadviazanie spolupráce s novými klientmi minútami
- Umiestnených viac ako 300 dobrovoľníkov do nemocníc, organizácií, domovov sociálnych služieb, do jednotlivých mestských častí, či do environmentálnych zoskupení.
- Získavali sme každý štvrtý rok podnety od jednotlivých poslancov na aktivity v kraji, či oblasti, v ktorých vieme pomôcť pri zefektívnení či naštartovaní dobrovoľníctva.

- Vytvorili sme infolinku pre očkovanie proti Covid-19.
- Ďalej sa rozvíjal program pre materské školy – Adoptuj si svoju škôlku, pričom tento program okrem Košíc a Košíc – okolia sa snažíme aplikovať aj na okres Spišská Nová Ves.
- Získavajú sa nové kontakty a buduje sa databáza pre celú oblasť Rožňavy, kde sa zatiaľ najmenej, okrem domovov sociálnych služieb, darí rozvíjať dobrovoľníctvo. Dobrovoľníctvo sme rozvíjali najmä v oblasti Dobšiná, Slavošovce, Štítnik, Brdárka, Hanková, Markuška.
- Podporovali sme program KREDo, kde zapájame dospelých Rómov do rozvoja cestovného ruchu a do eliminácie negatívneho vplyvu osád na cestovný ruch, v roku 2020 najmä v oblasti Tokaja.
- Podporovali sme program BBS a vzdelávame rómske deti v rôznych častiach Košického kraja, najmä v komunitách kde bol problém s online vzdelávaním.

Najdôležitejšou súčasťou práce v DCKK denne je komunikácia s organizáciami a novými dobrovoľníkmi, či firmami, mestami, obcami a mestskými časťami a hľadanie dobrovoľníkov pre jednorazové dobrovoľníctvo, na rôzne akcie a pre dlhodobé dobrovoľníctvo najmä v sociálnych službách.

Špecifický cieľ 7.1. zachovanie kultúrneho dedičstva

Zachovanie kultúrneho dedičstva v kraji a rozvoj kultúry bolo podporené prijatou a naplňanou koncepciou rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030).

Kultúrne služby v regióne zabezpečuje KSK po optimalizácii siete prostredníctvom svojich 20 kultúrnych zariadení (5 múzeí, 2 galérie, 4 divadlá, 4 knižnice, 2 kultúrne centrá, 1 osvetové stredisko, 1 kultúrne centrum spojené s hvezdárňou a 1 kultúrne centrum spojené s knižnicou) a prostredníctvom spolupráce s ostatnými aktérmi v regióne. Takmer počas celého roka 2021 bola činnosť kultúrnych zariadení značne ovplyvnená pandemickou situáciou na Slovensku, a najmä opatreniami prijatými Úradom verejného zdravotníctva SR. Podľa toho sa odvíjala aj činnosť odvetvia kultúry, čo sa odzrkadlilo aj na vykazovaných štatistických ukazovateľoch. Od 1. 1. 2021 všetky kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK majú jednotnú právnu formu – sú príspevkovými organizáciami.

- Päť múzeí v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK spolu s Muzeálnou expozíciou J. Mailátha pri Kultúrnom centre Medzibodrožia a Použia sa v roku 2021 prezentovalo 61 výstavami a ďalšími 343 aktivitami (predovšetkým výchovno-vzdelávacími). Múzeá spolu privítali vyše 84 000 návštevníkov a na online aktivitách zaznamenali účasť viac než 253 000 divákov.
- V roku 2021 pokračoval projekt „Smart museum“ v rámci programu ENI. V projekte sú v rámci KSK zapojené Múzeum Spiša, Múzeum a Kultúrne centrum Južného Zemplína a Zemplínske múzeum.
- V rámci programu Interreg HU – SK pokračovala realizácia projektov „Capacity Building in partnership across borders for future museums“ pod gesciou Odboru kultúry a „Interactive Castles in Zemplén-Gömör Region“, v gescii Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína.
- V roku 2021 našťudovali štyri divadlá celkom 13 premiérových predstavení, odohrali spolu 203 divadelných predstavení v sídle vlastného divadla a tiež v rámci zájazdových aktivít aj v iných miestach v regióne, mimo regiónu KSK i v zahraničí s celkovou návštevnosťou 10 200 osôb.
- V piatich regionálnych knižniciach a v Knižnici pri Kultúrnom centre Medzibodrožia a Použia bolo v roku 2021 evidovaných celkom 18 387 aktívnych používateľov služieb knižnice. Počet výpožičiek všetkých uvedených knižníc bol 587 426, z čoho až 91 % tvorili absenčné výpožičky. Stav knižničného fondu v uvedených knižniciach predstavoval

k 31. 12. 2021 celkom 542 662 knižničných jednotiek. V roku 2021 zorganizovali knižnice 879 rôznorodých podujatí, pričom počet návštevníkov knižníc spolu (vrátane všetkých služieb i podujatí) bol na úrovni viac ako 82 000 návštevníkov.

- Dve galérie predstavili verejnosti v priebehu roka 2021 celkom 29 nových výstav, pripravili spolu 181 aktivít výchovnovzdelávacích a spoločenských s návštevnosťou takmer 29 100 účastníkov. Aj na tomto úseku boli realizované aktivity online formou s takmer 90 000 tisíc návštevníkmi.
- V roku 2021 pripravili osvetové zariadenia a kultúrne centrá 401 podujatí (prednášky, kurzy, krúžky, tvorivé dielne a pod.), na ktorých sa zúčastnilo spolu vyše 30 000 návštevníkov. Ďalej zrealizovali 31 súťaží a prehliadok a 12 festivalov s vyše 10 000 návštevníkmi.
- Kultúrne organizácie aj v roku 2021 z dôvodu pandemickej situácie iniciovali činnosť v online priestore. Virtuálna návštevnosť bol na úrovni 715 000 záujemcov. Fyzická návštevnosť však tiež zaznamenala nárast, kultúrne organizácie KSK navštívilo osobne takmer 250 000 návštevníkov, teda o 70 000 viac než v 1. roku pandémie (2020).
- V záujme zachovania kultúrneho dedičstva sa z finančných prostriedkov KSK doplnil knižničný fond ako aj zbierkové fondy v pamäťových a fondových inštitúciách.

Aktivita 7.1.7., 7.1.9. - 7.1.11., 7.1.13 rekonštrukcie objektov

- Dokončená bola rozsiahla obnova kaštieľa v Zemplínskom múzeu v Michalovciach, kde bola zároveň završená rekonštrukcia budovy Zimnej záhrady, zriadil sa nový depozitár pre zbierku archeológie,
- zrealizovala sa čiastočná obnova expozície v Sieni bojovej slávy v Dargovskom priesmyku
 - stavebná rekonštrukcia objektu vrátane opravy schodov sa plánuje ukončiť v roku 2022,
 - pokračovalo sa s prípravou projektu Kreatívneho centra KSK,
- pozornosť bola zameraná na vytváranie nových, moderných muzeálnych expozícií, výsledkom sú napr. nové expozície v múzeách v Michalovciach (etnografická expozícia), Trebišove (Andrássyovský infobod), Spišskej Novej Vsi (expozícia Prírody a histórie Spiša) a Rožňave (dokončenie banského oblúka),
- bola dokončená ďalšia etapa revitalizácie objektu depozitára pre Východoslovenské múzeum v Šaci a pripravená projektová dokumentácia na nový depozitár,
- bola vypracovaná realizačná projektová dokumentácia na rekonštrukciu objektu Čeladinca
 - Pavilónu výstav s cieľom zlepšiť technický stav objektu a zlepšiť podmienky expozícií a vytvoriť atraktívne interaktívne expozície v Múzeu a KC južného Zemplína. Realizoval sa tiež projekt „InterCastles – Interactive Castles in Zemplén – Gömör Region“ s cezhraničným partnerom, s cieľom revitalizácie francúzskeho parku v areáli kaštieľa v Trebišove,
- pracuje sa na projektových dokumentáciách na rekonštrukcii Miklušovej väznice budovy, riaditeľstva Banického múzea a budovy tzv. Koniarne v areáli Zemplínskeho múzea,
- v roku 2021 bolo presťahované Divadlo Romathan v Košiciach, z pôvodných nevyhovujúcich priestorov bolo sídlo divadla premiestnené na Továrenskú ul. v Košiciach, aktuálny priestor poskytuje po rozsiahlej rekonštrukcii zázemie pre zamestnancov aj návštevníkov divadla,
- pokračovalo sa v realizácii projektu Múzea Spiša v Spišskej Novej Vsi s názvom „Manor House Susanna – An Experience In The Museum“ v rámci Nórskeho finančného mechanizmu, s partnermi Gagarín (islandské zážitkové dizajnérske štúdio), Oblastnou organizáciou cestovného ruchu Slovenský raj a Spiš a SOŠ Drevárska, ktorého cieľom je rekonštrukcia Hospodárskej budovy v Markušovciach. Za účelom publicity projektu bola zriadená projektová webstránka www.zazitokvmuzeu.sk v dvojjazyčnej verzii.

Aktivita 7.2.1 rozvoj tradičnej ľudovej kultúry

Oblasť tradičnej ľudovej kultúry má významné postavenie pri posilnení regionálnej kultúrnej identity, KSK sa sústreďuje najmä na metodickú a koordinačnú činnosť. V roku 2021 bolo realizovaných 12 festivalov zameraných na tradičnú ľudovú kultúru a 1 festival s divadelným zameraním. Zaujímavou inováciou je presunutie dvoch festivalov Gemerského osvetového strediska (Festival paličkovanej čipky, Gemerský folklórny festival Rejdová) do online prostredia, virtuálne sa ich zúčastnilo 2 386 divákov. Medzi festivaly realizované v reálnom prostredí patria napríklad Abovské folklórne slávnosti organizované Centrom kultúry Košického kraja, festival menšinovej kultúry Mulatos Romale pripravený Kultúrnym centrom Medzibodrožia a Použia. Podujatie Medzinárodné stretnutie Betlehemských pastierov sa v roku 2021 konalo tiež online. Jeho organizátorom je Centrum kultúry Košického kraja, ktoré pripravilo aj stretnutie priateľov folklóru šicKE-košicKE, podujatie zamerané na prezentáciu živého folklóru. Festivalov v reálnom priestore sa zúčastnilo 7 000 návštevníkov. Zabezpečovali sa aj aktivity menšieho rozsahu, napr. oslavy 100. výročia ochotníckeho divadla v obci Jaklovce (Spišské kultúrne centrum a knižnica) či aktivity v spolupráci s múzeami, napr. nová etnografická expozícia Zemplínskeho múzea v Michalovciach – dioráma „komora“ a „chyža“, spolupráca Gemerského osvetového strediska v Rožňave a Východoslovenského múzea v Košiciach pri príprave výstavy Dedičstvo inšpiruje 2021 v Dome remesiel na Hrnčiarskej ulici v Košiciach, v rámci ktorej bola predstavená práca remeselníkov z celého kraja, Zemplínske múzeum v Michalovciach pripravilo tvorivé dielne k výstave Remeslo má modré dno – technika modrotlača a pod.

Tradičné ľudovo-umelecké remeslá

Remeselný inkubátor (RINK) vyvíja aktivity podľa schváleného plánu činnosti. Za rok 2021 eviduje 414 remeselníkov (119 v okrese Rožňava, 79 v okrese Košice okolie, 72 v okrese Košice, 69 v okrese Trebišov, 49 v okrese Spiš a 26 v okrese Michalovce). V predchádzajúcom roku realizoval 27 edukačných aktivít (z toho 9 online) a 14 inštruktážnych videí. V rámci RINK-u boli organizované 2 celokrajské výstavy, 3 prezentačno-predajné jarmoky, 5 krát bol RINK prezentovaný pomocou info stánku v rámci Slovenska. Publikovaný bol Katalóg remeselníkov Košického kraja 2020 a 2021 a vydal sa Malý slovensko-maďarský / maďarsko-slovenský slovník pojmov a fráz – Remeselné techniky.

V letnom období boli kultúrnymi organizáciami KSK realizované denné tábory pre deti s tematickým zameraním na oblasť tradičnej ľudovej kultúry v rámci celého regiónu napr.: Remeselníček, Zoskáčik, Pohybovo – muzikantský tábor atď.

Folkloristika so základnými prejavmi – hudba, spev, tanec

Osvetové a kultúrne centrá v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zabezpečujú aktualizáciu databázy speváckych folklórnych tanečných a hudobných skupín v pravidelných intervaloch.

Centrum kultúry Košického kraja pripravilo metodický výskumný projekt s názvom Molnárova technika pre folklórne súbory na ktorom pracovala spolu s Univerzitou tanečného umenia v Budapešti, SLUK-om Bratislava a Folklórnym súborom Zemplín Michalovce.

Aktivita 7.3.1 získavanie financií z externých zdrojov

V získavaní dotácií, grantov a financií z iných externých zdrojov boli organizácie úspešné aj v roku 2021. Podali spolu 217 projektov do rôznych grantových schém, z tohto počtu bolo úspešných 137. Celkový finančný obnos získaný z externých zdrojov financovania bol vo výške 910 144 €.

Celkový počet schválených projektov z domácich grantových schém za rok 2021 bolo takmer 100 projektov, s úspešnosťou 74 % oproti podaným projektom, v celkovej schválenej výške finančných prostriedkov vyše 460 000 €. Na tieto schválené projekty poskytuje KSK

každoročne finančné prostriedky na ich spolufinancovanie. V roku 2021 to bolo takmer 100 000 €.

Aktivita 7.3.2 inovácie v kultúrnych službách

Aktivita bola naplnená realizovaním tretieho ročníka internej výzvy “Tradície inšpirujú inovácie” určenej na realizáciu projektov kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Z predložených projektov boli na ďalšiu realizáciu odporúčané 3, ich financovanie bolo spolu vo výške 146 147 €.

- Spišské divadlo: Projekt Divadlo 21, schválený rozpočet: 61 367 €.
- Gemerská knižnica P. Dobšinského: Čaro Gemera II. Schválený rozpočet: 27 850 €.
- Východoslovenská galéria: Pohyblivá krajina, schválený rozpočet 56 930 €.

Projekty boli vzhľadom k pretrvávajúcej rizikovej situácii spojenej s pandémiou ochorenia Covid-19 slávnostne sprístupnené pre verejnosť v priebehu roka 2022 (okrem projektu Divadlo 21, ktorý bude uvedený v októbri 2022).

Košický samosprávny kraj zabezpečil biblioboxy pre 5 knižníc v kraji – v Trebišove, Michalovciach, Spišskej novej Vsi, Rožňave a Kráľovskom Chlmcu, biblioboxy umožňujú bezkontaktné vrátenie kníh 24 hodín denne. V Zemplínskej knižnici v Trebišove bol zakúpený aj knihobox, ktorý umožňuje nielen vrátenie, ale aj vyzdvihnutie kníh.

Vybrané kultúrne organizácie sa zúčastnili pilotnej (skúšobnej) fázy online platformy pre kreatívne subjekty na území Košického samosprávneho kraja s názvom Culture Cake (www.culturecake.sk).

Kultúrne organizácie svojou činnosťou prispievajú aj k tvorbe produktov kultúrneho cestovného ruchu, ktoré sú vyhľadávané nielen návštevníkmi obyvateľmi kraja či SR, ale aj zahraničnými návštevníkmi. Viacero organizácií so sídlom v Košiciach sa zapojilo do produktu „Košický detský pas“ ako členovia klastra Kultúra – turizmus (VISIT KE) <https://www.kosickydetskypas.sk/> a do portálu www.cbc.virtualtours.city pre cestovný ruch v prihraničnom regióne (SVK – MAĎ).

V roku 2021 pokračovala na úrovni odboru kultúry Úradu KSK spolupráca s Technickou univerzitou v Košiciach, Fakultou baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií, v rámci ktorej boli získavané vybrané dáta (napr. počet subjektov kreatívneho priemyslu na území KSK, sumár informácií k Národným kultúrnym pamiatkam na území KSK a pod.). Sledovaná bola aj spokojnosť návštevníkov kultúrnych organizácií a kultúrnych podujatí prostredníctvom dotazníkov spokojnosti.

Pribúdali virtuálne prehliadky objektov, výstav a expozícií. V roku 2021 možnosť týchto virtuálnych návštev využilo vyše 116 012 návštevníkov.

Aktivita 7.3.3 koncepcia rozvoja kultúry a špecifické rozvojové programy

Koncepciu rozvoja kultúry Košického samosprávneho kraja 2020-2025 (2030), ktorá bola prijatá Zastupiteľstvom KSK v roku 2019 naplňajú svojimi aktivitami okrem Odboru kultúry Úradu KSK aj kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, v programoch Regionálny kultúrny identita, Kultúrny cestovný ruch a Kreatívny priemysel. Okrem toho sa sledujú aktivity týkajúce sa Optimalizácie správy a prevádzky kultúrnych organizácií a Obnovy kultúrneho dedičstva.

Súčasťou koncepcie je Akčný plán na roky 2020-2023, ktorého plnenie sa realizovalo v rámci obmedzení, ktoré priniesla pandemická situácia. V roku 2021 bola predložená monitorovacia správa na rokovanie Kultúrnej komisie Zastupiteľstva KSK. Podrobnejšie informácie sú za každý rok uvedené v Správach o činnosti a hospodárení kultúrnych organizácií, ktoré sú prístupné aj na webe www.vucke.sk.

2.3. Environmentálna oblasť

Aktivita 8.1.1. – 8.1.2. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja

Na základe aktualizácie Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja z augusta 2018 pokračoval v roku 2021 proces implementácie projektov uvedených v indikatívnom zozname projektových zámerov.

Aktivita 8.1.3. – 8.1.10. Rozvoj sociálnej infraštruktúry

V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK bolo k 31.12.2021 spolu 13 zariadení sociálnych služieb (vrátane organizačných súčastí): ANIMA – DSS, A. Kmeťa 2, Michalovce, ARCUS – ŠZ a ZpS, Skladná 4, Košice, Michalovce, DOMKO – DSS, Park Mládeže 3, Košice, HARMONIA – DSS a ZpS, Námestie A. Dubčeka 270, Strážske, IDEA – DSS, Breziny 264, Prakovce, JASANIMA – DSS, Špitálska 7, Rožňava, LIDWINA – DSS, ul. Mládeže 1, Rožňava, LÚČ – DSS, Šemša 139, LUMEN – ŠZ, ZpS a DSS, Jilemnického 1, Trebišov, ONDAVA – DSS, Rakovec nad Ondavou 45, REGINA – DSS, Kráľovce 195, SUBSIDIUM – ŠZ a ZpS, Betliarska 18, Rožňava, VIA LUX – DSS a ZpS, Košice – Barca s celkovou kapacitou 1 789 miest, v členení:

- a) 4 špecializované zariadenia s kapacitou 354 miest v pobytovej celoročnej forme sociálnej služby a 41 miest v ambulantnej forme sociálnej služby,
- b) 11 domovov sociálnych služieb s kapacitou: 865 miest v pobytovej celoročnej forme sociálnej služby, 35 miest v pobytovej týždennej forme sociálnej služby, 105 miest v ambulantnej forme sociálnej služby,
- c) 2 zariadenia podporovaného bývania s kapacitou 17 miest,
- d) 5 zariadení pre seniorov s kapacitou 330 miest,
- e) 3 útulky s kapacitou 42 miest,
- f) služba včasnej intervencie pri 3 zariadeniach DOMKO – DSS, Košice, ANIMA – DSS, Michalovce a JASANIMA – DSS, Rožňava,
- g) požičiavanie pomôcok v 4 zariadeniach sociálnych služieb: HARMONIA – DSS a ZpS, Strážske, LUMEN – ŠZ, ZpS a DSS, Trebišov, ARCUS – ŠZ a ZpS, Košice a VIA LUX – ŠZ a DSS, Košice – Barca,
- h) odľahčovacia služba poskytovaná vo všetkých 13 zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.

Služba včasnej intervencie bola v roku 2021 poskytovaná pri troch zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, a to DOMKO – Košice, ANIMA – Michalovce a JASANIMA – Rožňava a u neverejných poskytovateľov: Centrum včasnej intervencie Košice, n. o., Centrum včasnej intervencie Prešov, n. o. V roku 2021 bolo uzavretých 187 zmlúv s rodinami a vykázaných 21 784 hodín práce s rodinami. V roku 2021 v súvislosti s poskytovaním služby včasnej intervencie boli najčastejšie okruhy problémov: slabá informovanosť verejnosti o službe včasnej intervencie, nezáujem o spoluprácu zo strany lekárov (nedostatočná informovanosť pediatrov), ťažkosti s poskytovaním služby včasnej intervencie v marginalizovaných a sociálne slabších rodinách, odmietanie integrácie zdravotne znevýhodnených detí zo strany predškolských zariadení, neprijatie skutočností rodiča, že u dieťaťa je spozorovaná odchýlka vo vývine, posudzovanie zdravotného znevýhodnenia úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účel poskytnutia kompenzácie zdravotného znevýhodnenia (zamietanie kompenzácií pre deti s DMO, deti s trvale poškodený tráviacim traktom, atď.).

Sieť špecializovaných poradcov v roku 2021 tvorilo 28,25 poradcov v členení na:

- 10,25 poradcov pre fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, fyzické osoby s nepriaznivým zdravotným stavom a rodiny osôb s ťažkým zdravotným postihnutým a nepriaznivým zdravotným stavom,
 - 10,5 poradcov pre fyzické osoby ohrozené sociálnym vylúčením a rodiny s deťmi v krízovej sociálnej situácii
 - 7,5 poradcov fyzické osoby ohrozené správaním iných fyzických osôb a obeť správania iných fyzických osôb,
- (z toho 2,25 poradcovia pre okres Rožňava, 4,5 poradcov pre okresy Michalovce a Trebišov, 7,5 poradcov pre okresy Spišská Nová Ves a Gelnica, 14 poradcov pre okresy Košice a Košice – okolie).

V rámci špecializovaného sociálneho poradenstva sa v roku 2021 poskytlo cca 53 181 hodín poradenstva a to osobnými, telefonickými a e-mailovými konzultáciami.

Počet špecializovaných sociálnych poradcov, na činnosť ktorých poskytuje KSK finančný príspevok, je stanovený na základe výzvy, ktorú KSK vyhlasuje na obdobie dvoch rokov. Výzva bola vyhlásená v termíne 10. 11. 2021, s možnosťou predkladať žiadosti do 30. 11. 2021. Oprávnenými žiadateľmi boli neverejní poskytovatelia sociálnych služieb – akreditované subjekty (právnické a fyzické osoby), ktorým bolo vydané rozhodnutie Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (MPSVaR SR) o akreditácii na výkon špecializovaného sociálneho poradenstva a nevykonávajú svoju činnosť za účelom zisku. Do výzvy sa prihlásilo 15 projektov s počtom 27,75 poradcov na rok 2022 a 29,75 poradcov na rok 2023. Na základe stanovených kritérií odborná komisia navrhla vytvoriť sieť špecializovaných poradcov celkovo v počte 26,75 poradcov pre rok 2022 a 28,75 poradcov pre rok 2023.

KSK sa zapojil do procesu Deinštitucionalizácie sociálnych služieb (ďalej len „DI“) prostredníctvom zariadenia LIDWINA – Domov sociálnych služieb, Strážske (ďalej len „zariadenie LIDWINA“). Výsledkom procesu DI bude:

- deinštitucionalizácia zariadenia LIDWINA s celoročným pobytom pre deti a dospelých s telesným, mentálnym a zmyslovým postihnutím s kapacitou 78 miest na zariadenie poskytujúce služby na komunitnej báze, v prirodzenom sociálnom prostredí, t.j. v rodinných domoch a bytoch,
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich služieb a zabezpečenie nových služieb, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze v prirodzenom rodinnom prostredí, vrátane inovatívnych služieb komunitnej starostlivosti (t.j. zriadenie nových druhov služieb, napr. špecializovaného zariadenia, zariadenia podporovaného bývania, vytvorenie Centra služieb s odbornými činnosťami rehabilitácie, zriadenie rehabilitačného strediska – ambulatná služba pre občanov z komunity).

Aktivita 8.1.11. Zvýšenie energetickej efektívnosti objektov DSS Subsidium, Rožňava

V rámci uvedenej aktivity bol v roku 2019 prepracovaný rozpočet stavby. V roku 2021 bola uzatvorená dohoda o vykonaní práce s energetickým poradcom a boli spracované analýzy.

Aktivita 8.1.12. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

Košický samosprávny kraj schválil v roku 2017 spolufinancovanie pre 17 stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, na ktorých prebiehajú hodnotiace procesy pre projekty s názvom „Intenzita pomoci spolufinancovanie stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK“ v rámci IROP, Prioritná os 2 – Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám, Špecifický cieľ 2.2.3 – Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní.

V roku 2021 pokračovali rozbehnuté procesy na školách v zmysle schváleného harmonogramu procesov riadenia projektu pre školy.

1. SOŠ – Szakközépiskola, J. Majlátha 2, Pribeník – „Modernizácia materiálnych podmienok pre zvýšenie kvality odborného vzdelávania a praxe v poľnohospodárskych odboroch na SOŠ – Szakközépiskola, J. Majlátha, Pribeník“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce:
 - zvýšiť počet žiakov strednej odbornej školy na praktickom vyučovaní v trojročnom učebnom odbore 4524 H agromechanizátor, opravár, následne v študijnom odbore 4512 L poľnohospodárstvo, v študijnom odbore 4210 M agropodnikanie, zameranie 08 poľnohospodársky manažment,
 - zvýšiť kvalitu vzdelávania podľa požiadaviek trhu práce (zlepšiť podmienky pre uplatnenie absolventov odborného vzdelávania),
 - zlepšiť materiálno-technické vybavenie priestorov praktického vyučovania v poľnohospodárstve,
 - zvýšiť kvalitu praktických cvičení s modernými strojmi, mechanizmami a pomôckami v rámci prípravy na budúce povolanie,
 - vytvoriť podmienky na zvýšenie počtu žiakov zúčastňujúcich sa praktického vyučovania priamo u zamestnávateľa a spoločných modelov ďalšieho vzdelávania.
2. SOŠ obchodu a služieb, Školská 4, Michalovce – „Modernizácia centra odborného vzdelávania“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce – zriadiť nove odborné učebne pre odbory hotelová akadémia, čašník servírka, výživa, ochrana a hodnotenie potravín.
3. Stredná priemyselná škola technická, Hviezdoslavova 6, Spišská Nová Ves – „Strojárstvo, elektrotechnika a robotika bližšie k žiakom a praxi“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce sú pre odbory mechatronika, elektrotechnika a strojárstvo.
4. SPŠ elektrotechnická, Komenského 44, Košice – „Učíme sa praxou“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce boli zaradené pre nasledovné odbory: 3918 M technické lýceum, 2675 M elektrotechnika, 2561 M informačné a sieťové technológie, 2563 Q počítačové systémy.
5. SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice – „Kvalitná výučba – základ kvalitnej SOŠ technickej v Košiciach“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce – základom kvalitnej SOŠ technickej v Košiciach je zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy, praktických zručností a zvýšenie kvality poskytovaného celoživotného vzdelávania pre potreby trhu práce prostredníctvom vybavenia odborných pracovísk materiálno-technickým zariadením a s tým súvisiacich stavebných úprav na SOŠ technickej v Košiciach. Projekt je zameraný na materiálno technické vybavenie učebných a študijných odborov skupiny odborov 24 strojárstvo, 33 spracúvanie dreva, 36 stavebníctvo, ktoré má škola v sieti. Ukončené boli stavebné úpravy odborných pracovísk – dielní, a to pre odbory 3667 K technik vodár vodohospodár, 3658 K mechanik stavebno-inštalčných zariadení, 3693 K technik energetických zariadení budov.
6. SOŠ, Ostrovského 1, Košice – „Kvalitná odborná príprava žiakov – úspech absolventov na trhu práce“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce a konkurencieschopnosti regiónu v čase predkladania žiadosti a jej schválenia o NFP projektu IROP boli zaradené študijné odbory 2682 K mechanik počítačových sietí a 2561 M informačné a sieťové technológie, cieľová skupina – žiaci strednej školy (počet 400).

- Počas udržateľnosti projektu budú výsledky projektu (Aktivita č.3 Materiálnotechnické vybavenie) využívať aj ďalšie študijné odbory skupiny 25 Informačné a komunikačné technológie, ktoré sú zaradené v sieti našej školy:
- 2559 M inteligentné technológie
 - 2573 M programovanie digitálnych technológií
 - 2571 K správca inteligentných a digitálnych systémov
7. SOŠ automobilová, Moldavská cesta 2, Košice – „Brána do Tvojej profesijnej budúcnosti“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce pre odbory lakovník 2487 H a študijné a učebné odbory pre strojárstvo a elektrotechniku.
 8. SOŠ, Učňovská 5, Košice – Šaca – „Zvýšenie kvality odborného vzdelávania na SOŠ, Učňovská 5, Košice – Šaca“.
 9. SOŠ – Szakközépiskola, Rákocziho 23, Kráľovský Chlmec – „Investícia do odborného vzdelávania prispôbeného regionálnym podmienkam trhu práce“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce je vybavenie učebne CNC strojmi a softwérom a vybavenie dielne konvenčnými strojmi a vybavenie dielne a učební na výuku žiakov pre odbor mechatronika.
 10. SOŠ drevárska, Filinského 7, Spišská Nová Ves – „Modernou praktickou prípravou k zamestnanosti“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce, prioritne žiaci, ktorí sa pripravujú v študijných a učebných odboroch, v ktorých sa realizuje aj systém duálneho vzdelávania, a to 3341 K operátor drevárskej a nábytkárskej výroby, 3349 K technik drevostavieb, 3370 H čalúnnik, 3355 H stolár na budúce povolanie /budú využívať nové technické vybavenie priestorov pre odborný výcvik a odbornú prax.
 11. SOŠ technická, Partizánska 1, Michalovce – „Pomôžme regiónu“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce je podpora orientovaná na žiakov nasledujúcich odborov:
 - 2675 M elektrotechnika (počítačové systémy, elektroenergetika),
 - 2697 K mechanik elektrotechnik,
 - 2682 K mechanik počítačových sietí,
 - 2679 K mechanik – mechatronik,
 - 2411 K mechanik nastavovač,
 - 2675 L elektrotechnika,
 - 2414 L strojárstvo,
 - 2487 H autoopravár,
 - 2683 H 11 elektromechanik - silnoprádová technika.
 12. SPŠ stavebná a geodetická, Lermontovova 1, Košice – „Zdokonalenie materiálnych podmienok pre kvalitné vzdelávanie v SPŠ stavebnej a geodetickej v Košiciach“.
 13. SPŠ strojnícka, Komenského 2, Košice – „Modernizácia odborných učební“ – neboli úspešní, čakajú na ďalšiu výzvu.
 14. SOŠ obchodu a služieb, Námestie slobody 12, Sobrance – „Vzdelávanie študentov SOŠ obchodu a služieb, Sobrance pre potreby technicky moderných poľnohospodárskych podnikov regiónu“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce v rámci projektu pre odbory agropodnikanie, poľnohospodárske služby (duálne vzdelávanie) – obchodná akadémia (duálne vzdelávanie) autoopravár, mechanik, kuchár.
 15. SOŠ technická, Hviezdoslavova 5, Rožňava – „Kvalitná prax, úspech k zamestnanosti“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce – za účelom zvýšenia počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom

- vyučovaní v odboroch mechanik elektrotechnik, mechanik strojov a zariadení, autoopravár – mechanik, autoopravár a elektrikár.
16. Spojená škola, Kollárova 17, Sečovce – „Modernizácia odborného vzdelávania na Spojenej škole v Sečovciach“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce v projekte sú pre elektrotechnické odbory 2682 K mechanik počítačových sietí, 2561 M informačné a sieťové technológie, ktorých cieľom je vybavenie odborných učební pre elektrotechnické odbory, zároveň Materiálne technické vybavenie pre strojárne odbory, 2413 K mechanik strojov a zariadení, 2426 K programátor obrábacích a zvaracích strojov a zariadení, 2464 H strojní mechanik, 2433 H obrábač kovov.
 17. Obchodná akadémia, Akademička Hronca 8, Rožňava – „Moderné COVP – viac praktických cvičení, viac žiakov“. Výstupy merateľných ukazovateľov projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce v projekte pre študijný odbor 6317 M obchodná akadémia súčasne aj v systéme duálneho vzdelávania, 6317 M 74 obchodná akadémia – bilingválne štúdium.

Aktivita 8.1.13. Výstavba telocvične – športovej haly v meste Košice

Realizácia plánovanej výstavby Atletickej haly v areáli Strednej športovej školy, Trieda SNP 104 v Košiciach sa neuskutočnila k dôvodu viacerých okolností, opísaných v predchádzajúcom plnení. Bola navrhnutá alternatívna možnosť umiestnenia atletickej haly – pozemok medzi Školským internátom na Werferovej ulici a Gymnáziom Alejová v Košiciach (parcela č. 522/1 k. ú. Južné Mesto, obec Košice - Juh). Z tohto dôvodu realizoval v roku 2021 Košický samosprávny kraj štúdiu uskutočniteľnosti.

Aktivita 8.1.14. Rozvoj ústavných zdravotníckych zariadení v KSK

V pôsobnosti Košického samosprávneho kraja boli od ich delimitácie z MZSR (2003) štyri NsP (NsP sv. Barbory Rožňava, a. s., NsP Spišská Nová Ves, a. s., NsP Trebišov, a. s. a NsP Štefana Kuku Michalovce, a. s.), ktoré boli neskôr transformované na akciové spoločnosti. V súvislosti so zlým hospodárením nemocníc a nutnosťou realizácie veľkých investícií do predmetných zdravotníckych zariadení sa kraj rozhodol hľadať pre nemocnice strategického investora, od ktorého sa očakával prílev súkromného kapitálu do zdravotníckych zariadení. Proces výberu strategického partnera pre nemocnice s poliklinikami bol počas roka 2011 úspešne ukončený. Víťazom medzinárodného tendra sa stala spoločnosť Vranovská investičná, s. r. o., ktorej právnym nástupcom je spoločnosť Svet zdravia, a. s. Víťaz tendra prevzal k 1. 9. 2011 nemocnice s poliklinikami Zmluvou o dočasnom prevode akcií na obdobie 20 rokov. V rámci optimalizácie siete nemocníc budú predmetné zdravotnícke zariadenia naďalej poskytovať ústavnú zdravotnú starostlivosť. V súčasnosti sú pre nemocnice vypracované projektové zámery za účelom čerpania finančných prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti.

Aktivita 8.1.15. Participácia na projekte realizácie Nemocnice Novej Generácie Michalovce

Odstránením technologicky nevyhovujúceho skeletu nedostavaného pavilónu, ktorý bol súčasťou NsP Štefana Kuku Michalovce, a. s., došlo k rozhodnutiu postaviť pre obyvateľov širokého spádového územia úplne novú nemocnicu s najmodernejším prístrojovým vybavením. Zakladajúcimi spoločníkmi tejto obchodnej spoločnosti sú Košický samosprávny kraj s podielom vo výške 19 %, Mesto Michalovce s podielom vo výške 1 % a obchodná spoločnosť Svet zdravia, a. s. s podielom vo výške 80 % na jej základnom imaní. Zefektívnenie činnosti a fungovania súčasnej nemocnice vyžadovalo rýzný zásah a to najmä sústredením činností pod jednu strechu. K spusteniu Nemocnice novej generácie došlo

v decembri 2017. Areál novej nemocnice združuje 443 lôžok, 8 najmodernejších operačných sál, centrálny urgentný príjem, jednodňovú chirurgiu a pod. Poskytovateľom ústavnej zdravotnej starostlivosti je Nemocnica s poliklinikou Štefana Kuku Michalovce, a. s., majiteľom nehnuteľnosti v ktorej je zdravotná starostlivosť poskytovaná je Nemocnica novej generácie Michalovce, a. s. Nemocnica má zavedený internistický klaster (vnútorné lekárstvo, pneumológia a fizeológia, neurológia), chirurgický klaster (chirurgia, urológia, ortopédia, úrazová chirurgia, ORL), klaster žena a dieťa (neonatológia, gynekológia a pôrodníctvo, pediatria), klaster JZS, COS, CS (jednodňová zdravotná starostlivosť, centrálné operačné sály, centrálna sterilizácia), klaster OAMIS a urgent (ARO, JIS, urgent), onkologický klaster.

Aktivita 8.1.16. Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)

Jednou z priorit Ministerstva zdravotníctva SR je oblasť primárneho sektoru. Súčasťou tzv. „reformy zdola“ je aj koncept integrovanej zdravotnej starostlivosti. Hlavným cieľom projektu centier integrovanej zdravotnej starostlivosti, je zvýšenie koncentrácie poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku. Ťažiskom každého integrovaného centra bude poskytovanie zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte, t.j. v odbore všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast. Zároveň však centrum bude môcť rozšíriť poskytované služby, napríklad v oblasti: gynekológia, stomatológia, ADOS, iné špecializované ambulancie a pod. V centrách však môže byť zabezpečené aj sociálne poradenstvo, rehabilitácie, prevencia, poradenstvo a množstvo ďalších služieb. V priebehu roku 2021 boli už mnohé projekty v realizácii a postupne boli vyhlasované ďalšie výzvy na predkladanie projektových zámerov ako aj výzvy na predkladanie žiadostí o NFP. Do predmetných výziev sa záujemcovia (obce a mestá) zapájali aj z Košického samosprávneho kraja.

Aktivita 8.1.17. Dopravná infraštruktúra

V období 2017 – 2020 prebehla výstavba diaľnice D1 v úseku Budimír – Bidovce. Príprava ostatných úsekov od Bidoviec po hranicu s Ukrajinou je v štádiu posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií. Štát tiež zabezpečuje multimodálnu štúdiu realizovateľnosti.

V rámci výstavby rýchlostných ciest je najlepšie pripravený úsek R2 Šaca – Košické Olšany. Začiatok realizácie II. etapy Haniska – Košické Olšany sa posunul z jesene 2021 na apríl 2022. Príprava ostatných úsekov od Šace po hranicu s Banskobystrickým krajom je v štádiu územného konania, posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií.

Z kapitálových prostriedkov KSK bolo financované odstraňovanie havarijných stavov na cestách II. a III. triedy, na mostoch a priepustoch. V období rokov 2016 až 2021 prebiehala príprava a realizácia stavieb financovaných zo zdrojov Európskej investičnej banky (EIB) a Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP).

Aktivita 8.1.18. Príprava projektovej dokumentácie a majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov pod cestami

Príprava projektovej dokumentácie je financovaná buď z kapitálového rozpočtu Košického samosprávneho kraja, alebo ide o oprávnené výdavky v rámci jednotlivých projektov financovaných z eurofondov.

Majetkovoprávne usporiadanie pozemkov pod cestami doteraz nebolo systémovo realizované. Prebieha usporiadanie pozemkov v súvislosti s prípravou konkrétnych stavieb, či už je stavebníkom Košický samosprávny kraj, alebo iní investori.

Novelizáciou zákona č. 446/2001 Z. z. v znení zákona č. 258/2009 Z. z. s účinnosťou od 1. 7. 2009 pozemky pod cestami KSK, ktoré sú vo vlastníctve štátu, nám štát môže vydať.

Avšak keď pozemok nie je súbežný s trasou cesty, je potrebné spracovať geometrický plán, čo predstavuje vysoký finančný nárok na rozpočet KSK.

Ak pozemky pod cestami vlastní fyzická osoba, podľa zákona č. 66/2009 Z. z. usporiadanie pozemkov je možné riešiť cez proces pozemkových úprav buď zámenou pozemkov alebo odkúpením. Tento proces môže trvať 2 – 3 roky. Odkúpenie neprichádza do úvahy, nakoľko nie sú k dispozícii potrebné finančné zdroje. Zámenu pozemkov neinicujeme, lebo v tom prípade opäť vzniknú náklady na zhotovenie geometrických plánov. Ak by proces inicioval štát, potom tieto výdavky by boli hrazené zo štátneho rozpočtu.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v roku 2020 opäť spustilo projekt pozemkových úprav (PPÚ). V rámci Košického kraja prebiehajú PPÚ v 32 katastrálnych územiach a pripravuje sa ďalších 30 katastrálnych území. Cieľom PPÚ je usporiadanie vlastníckych vzťahov v extraviláne jednotlivých katastrov. V prípade KSK ide najmä o usporiadanie pozemkov pod cestami 2. a 3. triedy, ktoré sú vo vlastníctve KSK. V prípadoch kedy KSK nemá pozemky v daných katastroch, pozemky pod verejnými zariadeniami ako sú aj cesty poskytne SR, ak v danom katastri pozemky má. V prípadoch, kedy v danom území nemá pozemky ani štát, skladajú sa v určitom podiele v zmysle schválených Všeobecných zásad funkčného usporiadania územia súkromní vlastníci. KSK sa snaží v maximálnej miere v rámci PPÚ usporiadať pozemky pod cestami cez PPÚ, keďže sú financované štátom. Zároveň súbežne naďalej delimituje pozemky pod cestami 2. a 3. triedy, ale uprednostňuje delimitácie, kde nie je potrebné vypracovanie geometrických plánov a kde neprebiehajú PPÚ.

Košickému samosprávnemu kraju vzniklo k pozemkom pod cestami, ktorých je vlastníkom, zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Vysporiadanie pozemkov pod novovybudovanými cestami, prípadne pod rozšírením existujúcich ciest, napríklad o autobusové zastávky a podobne, rieši KSK individuálne podľa potreby (kúpno-predajné zmluvy, zmluvy o zriadení vecného bremena a pod.).

Aktivita 8.1.19. Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS) časť A IDS

Obchodná spoločnosť IDS Východ, s. r. o. je založená za účelom organizovania systému verejnej dopravy po dopravnej aj tarifnej stránke, na zabezpečenie dopravnej obsluhy vo verejnom záujme, prípravy podkladov pre uzatváranie zmlúv o dopravných službách vo verejnom záujme s dopravcami, kontroly plnenia zmlúv o dopravných službách vo verejnom záujme medzi objednávateľmi a dopravcami, koordinácie činností jednotlivých účastníkov IDS v záujme efektívneho budovania, rozvoja a prevádzkovania IDS a zabezpečovanie dostatočnej mobility obyvateľstva v zmysle zmlúv o dopravných službách vo verejnom záujme, a to najmä pri dochádzke do škôl a zamestnaní a návrhu integrovaných cestovných poriadkov na území východného Slovenska.

Košický samosprávny kraj spolupracuje pri budovaní terminálu integrovanej osobnej prepravy v Trebišove. V roku 2021 bola zahájená prevádzka terminálu integrovanej osobnej prepravy v Michalovciach.

KSK zároveň rokuje s objednávateľom železničnej dopravy (MDV SR) a železničným dopravcom ZSSK, a. s. na zlepšení železničnej dopravnej ponuky v Košickom regióne s cieľom poskytnúť na železničných tratiach v Košickom kraji relevantnú a komplexnú železničnú dopravnú obsluhu pre obyvateľov.

Oddelenie dopravy Úradu KSK aktívne spolupracuje v problematike zabezpečenia dopravnej obsluhy jednotlivých regiónov na parciálnych poradách za účasti IDS Východ, s. r. o, zástupcov obcí, významných zamestnávateľov, oblastných organizácií

cestovného ruchu, autobusových dopravcov aj železničného dopravcu ZSSK, a. s. V spolupráci s IDS Východ s. r. o. oddelenie dopravy Úradu KSK pripomienkuje a pravidelne navrhuje úpravy na zlepšenie železničného cestovného poriadku v Košickom kraji.

Pravidelnou spoluprácou Úradu KSK s MDV SR, ZSSK, a. s., a autobusovými dopravcami v Košickom kraji kontinuálne dochádza k skvalitňovaniu cestovného poriadku železničnej aj autobusovej dopravy.

Zintenzívnením spolupráce s autobusovými dopravcami, došlo k skvalitneniu prípojov medzi jednotlivými druhmi dopravy. Úrad KSK v spolupráci s autobusovými dopravcami upravuje autobusové spoje tak, aby boli zachované, resp. vytvorené nové prípoje na železničnú dopravu.

Integráciou dopravy a činnosťou nezávislého organizátora integrovaného dopravného systému prostredníctvom obchodnej spoločnosti IDS Východ, s. r. o. chce KSK dosiahnuť zlepšenie ekonomického využitia verejných finančných zdrojov investovaných do verejnej pravidelnej dopravy v Košickom kraji, zlepšenie stavu životného prostredia, skvalitnenie poskytovaných služieb pre cestujúcich, udržanie si súčasných a získanie nových cestujúcich.

KSK v spolupráci s PSK a organizátorom IDS Východ, pracujú na zmene z kilometrickej tarify na zónovú tarifu, ktorá prinesie rozdelenie územia východného Slovenska na tarifné zóny. Zónová tarifa prinesie výrazné rozšírenie ponuky cestovných lístkov v prímestskej autobusovej doprave, najmä prestupných a predplatných. Časom sa do zónovej tarify implementuje aj železničná doprava na území východného Slovenska. So zavedením zónovej tarify sa pripravuje zavedenie nových produktov, a to mobilná aplikácia IDS Východ.

Cestujúci môžu na platbu cestovného využívať v autobusoch prímestskej dopravy virtuálnu dopravnú kartu - platba mobilným telefónom prostredníctvom funkcie NFC.

Organizátor IDS Východ zaviedol telefonickú infolinku pre hlásenie problémov v doprave, na ktorej cestujúci v KSK a PSK môžu hlásiť podnety v prímestskej autobusovej doprave napr. nevypravené spoje, chronické meškania, predčasné odchody a pod.

Na internetových stránkach objednávateľa KSK a organizátora IDS Východ, je umiestnený elektronický formulár pre zmenu cestovného poriadku v PAD.

Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja – PUM KSK

Košický samosprávny kraj Uznesením č. 453/2020 z 21. zasadnutia Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja konaného dňa 26. októbra 2020 v Košiciach, schválil strategický dokument Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja.

Na základe návrhu opatrení PUM pripravuje IDS Východ s. r. o. v spolupráci s oddelením dopravy Úradu KSK implementáciu dopravného modelu Košického kraja prostredníctvom softvéru pre dopravné plánovanie PTV Visum. Pre implementáciu dopravného modelu KSK a matematické modelovanie dopravného a prepravného dopytu a manažment sieťových dát z dopravného modelu IDS Východ vytvára pracovisko pre modelovanie verejnej osobnej dopravy, najmä pre stanovenie trás liniek, obbehov vozidiel a cestovných poriadkov.

Špecifický cieľ 8.2. Zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd

Kvalita povrchových a podzemných vôd úzko súvisí s budovaním verejných vodovodov a kanalizácií v rámci budovania technickej infraštruktúry, kde je vplyv na znečisťovanie vôd. Otázkou zásobovania pitnou vodou a odvádzania odpadových vôd rieši v súlade so Smernicou o vodách a legislatívou SR „Aktualizácia plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Košického kraja“, odsúhlasená Ministerstvom životného prostredia SR. Základnou požiadavkou (environmentálne aquis) je dobudovať sieť verejných vodovodov a následne sieť verejných kanalizácií s príslušným napojením na čistiarne

odpadových vôd v Košickom kraji. Základná úloha je zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre všetkých obyvateľov i návštevníkov kraja a odvedením a následným prečistením odpadových vôd zachovať a zlepšiť stav a kvalitu povrchových i podzemných vôd regiónu. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov je napĺňanie tohto cieľa značne spomalené.

Aktivita 8.2.1. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – Operačný program Kvalita životného prostredia

Na základe aktualizácie Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja z augusta 2018 pokračoval v roku 2021 proces implementácie projektov uvedených v indikatívnom zozname projektových zámerov.

Aktivita 8.2.2. Protipovodňové opatrenia

Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja dňa 22. 10. 2018 schválilo Program obnovy krajiny Košického kraja. Cieľom programu je zmeniť prístup pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využívannej krajiny, ako aj urbánnej krajiny a umožniť vznik vodozadržných opatrení tak, aby podstatná časť dažďovej vody mohla byť zadržaná v krajine. Realizáciou týchto opatrení chce kraj v spolupráci s partnermi prispieť k obnoveniu procesov biodiverzity, k zvýšeniu pôdnej úrodnosti, k zvýšeniu zásoby vodných zdrojov a k ozdraveniu klímy.

Uznesením č. 512/2021 zo dňa 19. 2. 2021 bol schválený odpočet prác zrealizovaných v rámci Akčného plánu v roku 2020 a Akčný plán Programu obnovy krajiny košického kraja na rok 2021 a uznesením č. 514/2021 Plán vodných rád Programu obnovy krajiny Košického kraja.

V rámci programu bolo v roku 2021 v spolupráci s Agentúrou na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o. zrealizovaných 14 dažďových záhrad, bol vypracovaný „Zelený katalóg – Inšpirácia pre realizáciu zelených opatrení v areáloch stredných škôl, zariadeniach sociálnych služieb a kultúrnych zariadeniach Košického samosprávneho kraja“. Pokračovalo sa v maximálnom využívaní finančných schém v rámci operačných programov na Slovensku, v Európskej únii resp. z iných zdrojov financovania (projekty „Tid(y)Up“, „OSA“, „CLIMADAM“, „HOBO“). Organizácia pracovných stretnutí Vodných rád bola skomplikovaná pandémiou Covid-19 a upustilo sa od organizovania pracovných stretnutí na mieste. Členovia vodných rád boli informovaní o schválení plánu vodných rád, jeho propagácii a ďalšej činnosti prostredníctvom e-mailov. V roku 2021 bolo v rámci projektu „OSA“ vydaných desať druhov informačných letákov, príručka „Zvyšovanie odolnosti krajiny“, dokončené audiovizuálne výstupy (film a krátke videá). V mesiacoch marec – december 2021 sa uskutočnilo 6 webinárov na stredných školách v Košickom kraji na tému klimatická zmena a 15 seminárov priamo na školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Súťaž „Voda nad zlato“ bola vyhlásená 9. septembra 2021 s výzvou, aby študenti pripravili projekty s pozitívnym dopadom na okolie, životné prostredie, zadržiavanie vody, biodiverzitu a klímu. Dňa 2. decembra 2021 boli projekty prezentované na online konferencii. V súťaži zvíťazili študenti Strednej odbornej školy beauty služieb z Košíc, druhé miesto obsadila Stredná odborná škola dopravy a služieb, Strážske a tretie Spojená škola v Sečovciach.

Aktivita 8.3.1. Projekt ELENA

Projekt ELENA (európska lokálna energetická asistencia) je zameraný na zníženie spotreby energií a zníženie zaťaženia ovzdušia v regióne v rámci aktivít realizovaných na budovách KSK a zúčastnených obcí a miest v Košickom kraji, akými sú školy, kultúrne inštitúcie, verejné budovy – administratívne centrá, ako aj verejné osvetlenie. Realizácia projektu sa začala v januári 2021. Doba implementácie projektu je od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2023. Cieľom projektu je poskytnutie technickej pomoci v rámci prípravy

podkladov na vykonávanie a financovanie oprávneného investičného programu prispievajúceho k operačným cieľom programu Horizont 2020. Investičný program spočíva v realizácii energetických opatrení, ktoré zahŕňajú rekonštrukcie verejných budov a verejného osvetlenia, čím sa zníži energetická náročnosť.

Na oddelení energetiky Úradu KSK, pod ktoré spadá tento projekt, bola za účelom realizácie projektu zriadená implementačná jednotka, ktorá zabezpečuje technickú, administratívnu a koordinačnú činnosť realizácie projektu ELENA. V rámci činnosti implementačnej jednotky, táto zabezpečuje súčinnosť medzi KSK, EIB, a tzv. Poradcom a koordinuje celkovú činnosť realizácie projektu.

V priebehu roka 2021 implementačná jednotka spracovala všetky podklady potrebné k vyhláseniu verejného obstarávaniu na tzv. Poradcu, ktorý v rámci projektu vykonáva kompletnú poradenskú činnosť, vrátane vypracovania prípravnej dokumentácie (energetické audity, finančno-ekonomické analýzy, atď.) k realizácii projektu.

Po úspešnom zrealizovaní verejného obstarávania sa úspešným uchádzačom stalo konzorcium piatich spoločností na čele so spoločnosťou TatraTender s. r. o. Zmluva s konzorciom nadobudla účinnosť v januári 2022.

Projekt zatiaľ prebieha podľa plánovaného harmonogramu.

Aktivita 8.3.2. Zvýšenie kvality ovzdušia

Úroveň znečistenia ovzdušia v rámci Košického kraja je najvyššia v oblasti mesta Košice a v jeho zázemí, kde sa dlhodobo produkuje v rámci ostatných oblastí SR najviac emisií tuhých znečisťujúcich látok, skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok a ťažkých kovov. V oblasti Zemplína okrem základných znečisťujúcich látok zostávajú závažné emisie sírovodíka, chlóru, merkaptánov, organických látok a ďalších látok vplyvom zdrojov situovaných v okrese Michalovce. Úzke a slabo ventilované doliny a kotliny najmä na severozápade a západe kraja môžu byť ohrozené zvýšenými koncentraciami tuhých znečisťujúcich látok v ovzduší z lokálnych kúrenísk. Pre sídla s nadmerným znečistením ovzdušia, ktoré sú na základe meraní SHMÚ klasifikované ako Oblasti riadenia kvality ovzdušia, sú vypracované a schválené osobitné Programy na zlepšenie kvality ovzdušia. Ide o Aglomeráciu Košice (územie mesta Košice a obcí Haniska, Sokolany, Veľká Ida, Bočiar) a územie mesta Krompachy. Na základe modelovania SHMÚ boli vymedzené ďalšie rizikové oblasti kvality ovzdušia. Pre oblasti riadenia kvality ovzdušia aj pre rizikové oblasti sa pracuje na aktualizácii, príp. tvorbe nových integrovaných programov na zlepšenie kvality ovzdušia. Manažér kvality ovzdušia na KSK aktívne na týchto programoch pracuje v rámci projektu LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia.

Dodržanie limitov znečisťovania ovzdušia v sledovaných ukazovateľoch vo veľkej miere závisí od druhu alokovaného priemyslu v Košickom kraji, ako sú hutnícky a chemický priemysel. V sledovanom období sa výrazne hodnoty znečistenia ovzdušia nezvýšili práve pôsobením strojárskoho, elektrotechnického a potravinárskeho priemyslu. Nevytvárajú sa nové veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré by výrazne zhoršovali kvalitu ovzdušia v kraji. Zavádzaním moderných BAT technológií dochádza k zmierneniu záťaže pôsobiacej na kvalitu života v regióne Košického kraja. Veľkým mobilným zdrojom znečisťovania ovzdušia je automobilová doprava, ktorá je stále hustejšia a príslušná dopravná sieť (rýchlostné cesty, diaľnice, obchvaty osídlených častí) absentuje. Jej pričinením sú vysoké hodnoty koncentrácie oxidov dusíka aj emisie tuhých znečisťujúcich látok. Nedostatočnou podporou výmeny vykurovacích zariadení a zle odkontrolovaným využívaním obnoviteľných zdrojov energie (OZE, biomasa, drevná štiepka, brikety, pelety, palivové drevo), došlo k zhoršeniu kvality ovzdušia aj vo vidieckych a podhorských oblastiach. Prispeli k tomu aj obyvatelia kraja, ktorí často krát nepoužívajú kvalitné, alebo správne palivo pre ich vykurovacie zariadenie, neužívajú vykurovacie zariadenia podľa správnych technologických

postupov, poprípade zanedbávajú revíziu týchto zariadení a raritou nie je ani absencia znalostí o správnych vykurovacích technikách. V snahe dosiahnuť využívanie OZE do roku 2020 vo výške 20 % celkovej vyrobenej energie a tiež zvýšeným záujmom obyvateľov o zdroje tepla na tuhé palivo v roku 2021, teda mohlo dôjsť aj ku krátkodobému znehodnoteniu ovzdušia v oblastiach, ktoré boli z hľadiska kvality ovzdušia bezproblémové. V roku 2021 bol z dlhodobého hľadiska zaznamenaný pokles koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší. Na automatickej meracej stanici (AMS) Veľká Ida, Letná, bol presiahnutý maximálny počet 24-hodinových koncentrácií nad hodnotou $35 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ pre znečisťujúcu látku PM_{10} a tiež ročný priemer koncentrácie znečisťujúcej látky $\text{PM}_{2.5}$ (limit je $20 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, hodnota bola $25 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$). Oproti roku 2021 sa zvýšili aj namerané koncentrácie znečisťujúcej látky benzo(a)pyrén na AMS Veľká Ida, Letná (zo $4,6$ na $6,1 \text{ ng}\cdot\text{m}^{-3}$) a na AMS Krompachy, SNP (z hodnoty $2,1$ na $2,2 \text{ ng}\cdot\text{m}^{-3}$). V oboch prípadoch ide o prekročenie cieľovej hodnoty ($1 \text{ ng}\cdot\text{m}^{-3}$).

Aktivita 8.4.1. Materiálové zhodnocovanie odpadov

Zhodnocovanie komunálnych odpadov koliduje medziročne bez veľkých výkyvov v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (plasty, papier, sklo, kovy, pneumatiky, elektroodpad). Miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov sa z roka na rok zvyšuje. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci niektorých zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší. Obce a mestá majú snahu o zvýšenie percenta separácie zmesového komunálneho odpadu, ktoré ale závisí od možností zhodnotenia (materiálového) jednotlivých separovaných komodít. Najväčšie problémy sú so zhodnocovaním plastov, ktoré sa hromadia na zberných dvoroch a v konečnom dôsledku sa „energeticky zhodnocujú“ (spaľujú) v rôznych zariadeniach na energetické zhodnocovanie odpadu (KOSIT a.s., Holcim-cementáreň v Turni nad Bodvou, zariadenia na spoluspaľovanie odpadu s biomasou a pod.). Tieto prevádzky „zhodnotením“ odpadu nepriaznivo ovplyvňujú kvalitu ovzdušia Košického kraja. Samosprávy sa snažia zhodnocovať biologicky rozložiteľný odpad (BRO) vo vlastnej réžii bez pomoci certifikovaných organizácií pôsobiacich v odpadovom hospodárstve. Separácia odpadu, jej propagácia medzi občanmi je veľmi prospešná aktivita, ale míňa sa účinku bez komplexnej stratégie nakladania s odpadmi od jej vzniku až po likvidáciu, či zhodnotenie každej jednej separovanej komodity (prúdy odpadov). Riešením problémov v odpadovom hospodárstve by bol postupný prechod na obehové hospodárstvo (cirkulárna ekonomika), kde je cieľom predchádzanie vzniku odpadov.

Aktivita 8.5.1. Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia

Na území Košického kraja sú dve chránené krajinné oblasti s celkovou rozlohou 34,1 tisíc ha a dva národné parky s celkovou rozlohou 68,1 tisíc ha vrátane ochranného pásma, v rámci ktorých sú maloplošné chránené územia – národné prírodné rezervácie, prírodné rezervácie, národné prírodné pamiatky, prírodné pamiatky a chránené areály. V rámci európskej siete chránených území (NATURA 2000) sa v Košickom kraji nachádza 10 chránených vtáčích území s celkovou rozlohou takmer 395 tisíc ha a 50 území európskeho významu. V kraji sú situované tri chránené vodohospodárske oblasti s rozlohou 54 tisíc ha, ktoré zabezpečujú kvalitu pitnej vody čerpanej z týchto oblastí. Zároveň sú vytypované územia ohrozené povodňami a tvoria sa mapy povodňového rizika a povodňového ohrozenia (Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.) pre vodohospodársky významné toky Hornád, Torysa, Ondava, Laborec, Uh, Bodrog.

V predošlom období bola vykonaná a v súčasnosti v praxi realizovaná zonácia Národného parku Slovenský raj, kde sú určené limity využívania územia Národného parku Slovenský raj a jeho ochranného pásma. Bol schválený nový Návštevný poriadok Národného parku Slovenský raj, ktorý je hlavným regulačným nástrojom aktivít a návštevnosti v chránenom území. V súčasnosti je citeľný tlak vlastníkov a developerských organizácií na presadzovanie svojich aktivít v chránených územiach, preto je potrebné vypracovať a realizovať projekty zonácií aj pre ostatné chránené územia (národné parky, chránené krajinné oblasti), ktoré by striktne určili spôsob využitia krajiny a v praxi tieto limity prísne dodržiavať.

V rámci projektu LIFE IP Zlepšenie kvality ovzdušia sú organizované odborné workshopy zamerané najmä na témy udržateľnej mobility alebo centrálneho zásobovania teplom.

2.4. Návrh na zmeny aktivít

Vzhľadom na zmeny priorít a potrieb Košického kraja navrhujeme nasledovné úpravy v zozname špecifických cieľov a aktivít:

Špecifický cieľ / aktivita	Názov	Zmena
Aktivita 8.5.2	Zlepšovanie kvality životného prostredia v Košickom kraji	Navrhovaná nová aktivita z dôvodu lokalizácie kontaminovaných území v Košickom kraji

3. Ukazovatele výsledku a dopadu

3.1. Ukazovatele výsledku

Ukazovatele výsledku sú stanovené v každom projekte individuálne podľa podmienok získania finančných prostriedkov (grantov) na realizáciu projektu vrátane východiskových a cieľových hodnôt. V prípade, že takýto postup nie je možný, napríklad pri stanovení opatrení, ktoré nie sú financované z kohéznej pomoci alebo verejných zdrojov, použijú sa vybrané ukazovatele z Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR.

Tabuľka č. 1 – Hodnoty indikátorov výsledku za Košický kraj za roky 2018 – 2021

Ukazovatele výsledku	2018	2019	2020	2021
Miera zamestnanosti (20-64, VZPS, %)	67,5	68,4	67,6	68,7
Výdavky na výskum a vývoj (% z HDP)	0,62	0,65	0,91	-
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 až 34 rokov, odhad)	33,3	39,9	-	-
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie)	20,3	21,3	19,4	-
Regionálny HDP (mil. PKS)	13 554	13 779	13 468	-
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	61,6	64,3	66,1	68,1
Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov (v %)	84,9	85,3	85,8	86,3
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (v %)	65,1	65,7	66,0	67,5
Produkcia tuhých emisií (v tonách)*	2 587,4	1 374,5	489,9	-
Produkcia oxidu uhľnatého (v tonách)*	105 103,8	68 579,7	70 573,3	-

*NEIS údaje za vybrané stacionárne zdroje (veľké a stredné) znečistenia bez lokálnych kúrenísk (domácností)
Zdroj: Štatistický úrad SR, SHMÚ

3.2. Ukazovatele dopadu

V rámci ukazovateľov dopadov boli stanovené dva základné ukazovatele:

1. počet novovytvorených pracovných miest
2. index regionálnej identity (IRI)

Počet novovytvorených pracovných miest v hospodárstve je hodnotený na základe údajov priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji, ktoré sleduje Štatistický úrad SR. V roku 2021 bol celkový priemerný evidenčný počet zamestnancov na úrovni 194 101 osôb, čo je oproti roku 2020 pokles o 1,8 % (3 472 osôb). V rámci ekonomických činností bol najvyšší percentuálny nárast počtu zamestnancov v oblasti ubytovacích a stravovacích služieb a v oblasti umenia, zábavy a rekreácie, kde ich počet vzrástol približne o 30 %.

Tabuľka č. 2 – Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji za roky 2018 – 2021

Ekonomická činnosť	2018	2019	2020	2021
Spolu	187 567	193 274	197 573	194 101
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	4 013	4 653	3 776	4 561
Priemysel spolu	46 493	45 226	44 102	43 488
Ťažba a dobývanie	682	438	318	-
Priemyselná výroba	40 162	39 247	37 999	37 192
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	2 430	2 322	-	-

Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	3 219	3 219	-	3 462
Stavebníctvo	8 691	8 055	10 468	9 773
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	22 377	23 687	23 238	21 382
Doprava a skladovanie	15 023	16 029	16 375	16 129
Ubytovacie a stravovacie služby	2 480	4 829	4 610	6 179
Informácie a komunikácia	8 266	7 549	7 356	8 128
Finančné a poisťovacie činnosti	1 498	1 617	1 709	1 530
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2 816	2 974	3 860	2 704
Odborné, vedecké a technické činnosti	6 518	5 499	7 292	5 954
Administratívne a podporné služby	8 107	8 723	8 531	7 281
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	19 294	20 232	21 170	21 633
Vzdelávanie	21 637	21 377	22 398	21 211
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	15 828	17 034	17 290	17 715
Umenie, zábava a rekreácia	2 480	3 024	2 527	3 242
Ostatné činnosti	2 046	2 768	2 873	3 191

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na výpočet **kvantitatívneho zisťovania IRI** boli použité údaje za rok 2021, v prípade nedostupnosti aktuálnych údajov bol použitý údaj za rok 2020.

Indikátory boli stanovené v metodike tvorby a vyhodnocovania IRI schválenej Zastupiteľstvom KSK (Uznesenie č. 441/2016) v rámci troch základných oblastí rozvoja PHSR KSK 2016 – 2022 – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej.

Všetky indikátory boli merané na úrovni Košického kraja. Pre potreby transformácie hodnôt boli použité maximálne a minimálne hodnoty indikátorov v rámci krajov SR. V prípade indikátorov, ktoré sú stanovené vlastným zisťovaním, je minimálna a maximálna hodnota stanovená v rozpätí očakávaných hodnôt, s minimom na úrovni 0. Indikátory, u ktorých sa priaznivé hodnotenie zvyšuje so znižujúcou hodnotou, sú v tabuľke označené ako indikátory s negatívnou závislosťou (napr. miera evidovanej nezamestnanosti).

Vzhľadom na rozdielne merné jednotky jednotlivých indikátorov boli ich hodnoty normované a vážené. Transformované hodnoty boli násobené pridelenou váhou tak, aby každá oblasť vytvárala súčet hodnôt 100. V rámci jednotlivých oblastí bol stanovený rôznyi počet indikátorov, súčet ich váh je vždy 100. Počet indikátorov a ich maximálna váha v rámci oblasti je nasledovná:

- hospodárska oblasť – 10 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 10,0 (100/10),
- sociálna oblasť – 15 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 6,7 (100/15),
- environmentálna oblasť – 20 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 5,0 (100/20).

Vzhľadom na dôležitosť všetkých ukazovateľov vo vybraných oblastiach boli váhy v rámci oblasti pridelené konštantne, každý indikátor má teda v rámci danej oblasti rovnakú váhu.

Tabuľka č. 3 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2018 – 2021

Indikátory	2018	2019	2020	2021
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	67,5	68,4	67,6	68,7
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	8,17	7,57	10,55	9,98
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	37,95	33,00	27,97	34,88
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) ³	2 128	0	0	772

počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M) ³	1 505	0	1 793	0
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R) ³	2 673	0	0	1 487
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H) ³	0	1 006	346	0
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N) ³	1 239	2 965	0	319
počet sociálnych podnikov (zamestnávateľov prechodného zamestnania)	3	18	47	74
počet družstiev (počet novovzniknutých družstiev)	23	11	14	16
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR)	1 110	1 179	1 238	1 333
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	15,8	16,6	15,8	16,2
priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácnosti (EUR/mesiac)	631	670	705	684
počet verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného obstarávania	263	67	688	939
počet občianskych združení, neziskových organizácií a nadácií (počet záujmových združení)	2736	2771	2851	3156
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	7,1	8,1	7,9	8,1
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	73,31	73,47	73,51	72,23
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	80,25	80,47	80,18	78,93
dojčenská úmrtnosť (‰) ¹	7,93	8,73	9,45	8,67
index vzdelanosti pracujúcich EAO	100,3	103,8	112,7	116,8
hrubá miera migračného salda (‰)	-0,58	-0,42	0,14	-0,23
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	8,7	7,7	4,9	3,4
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	60 000	60 000	60 000	71 000
počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	1 658 314	1 615 187	846 804	914 437
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	14,7	17,6	33,1	31,3
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	84,9	85,3	85,8	86,3
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	65,1	65,7	66,0	67,5
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	7,54	7,95	8,81	9,32
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	6,55	6,58	6,60	6,78
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%) ⁴	64,2	63,9	66,8	80,2
hustota diaľnic a rýchlostných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	7,2	5,5	5,5	5,5
počet čistiarní odpadových vôd	95	96	98	98
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	45 784	43 493	47 792	49 823

objem imisii PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	29,0	25,9	21,2	23,4
objem tuhých emisii (t/km ²) ^{1,2}	0,43	0,38	0,20	0,07
objem emisii oxidu siričitého (t/km ²) ^{1,2}	1,34	1,03	0,63	0,53
objem emisii oxidu dusíka (t/km ²) ^{1,2}	1,26	1,32	0,93	0,92
objem emisii oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1,2}	17,28	15,56	10,15	10,45
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	21,3	21,5	21,9	23,1
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálovo (%)	20,63	22,46	22,78	22,97
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	10,51	9,86	10,75	10,68
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	202,84	218,38	238,31	255,34
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t)	75 460	69 114	94 637	100 828
podiel lesných pozemkov na celkovej výmere kraja (%)	39,87	39,88	39,92	39,92
počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	830 079	1 055 845	545 839	441 058

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

³ v prípade medziročného poklesu počtu pracovných miest v danom odvetví je v kraji evidovaných 0 miest

⁴ údaj za rok 2021 zahŕňa merania len za cesty I. triedy, merania na cestách II. triedy sa neuskutočnili

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR SR, MPSVaR SR, VÚC, NCZI, NOC, SSC, SHMÚ, EUROSTAT, SAŽP

Tabuľka č. 4 – Indikátory IRI za Košický kraj, rok 2021

Indikátory	Hodnota	Min hodnota	Max hodnota	Vážená hodnota
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	68,7	68,7	84,8	0,00
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	9,98	4,16	10,75	1,17
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	34,88	10,03	34,88	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) ³	772	0	2 056	3,75
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M) ³	0	0	3 350	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R) ³	1 487	0	3 723	3,99
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H) ³	0	0	922	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N) ³	319	0	2 013	1,58
počet sociálnych podnikov (zamestnávateľov prechodného zamestnania)	74	24	84	8,33
počet družstiev (počet novovzniknutých družstiev)	16	3	20	7,65
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR)	1 333	1 153	1 767	1,95
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	16,2	4,0	19,2	1,32

priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácnosti (EUR/mesiac)	684	626	856	1,68
počet verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného obstarávania	939	532	3357	0,96
počet občianskych združení, neziskových organizácií a nadácií (počet záujmových združení)	3156	2294	7197	1,17
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	8,1	6,6	9,9	3,03
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	72,23	72,12	75,05	0,25
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	78,93	78,93	81,36	0,00
dojčenská úmrtnosť (‰) ¹	8,67	1,97	8,67	0,00
index vzdelanosti pracujúcich EAO	116,8	92,2	136,1	3,74
hrubá miera migračného salda	-0,23	-1,64	5,68	1,29
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	3,4	3,4	11,9	0,00
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	71 000	0	100 000	4,73
počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	914 437	364 180	1 567 206	3,05
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	31,3	14,8	73,8	1,86
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	86,3	82,7	98,8	1,12
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	67,5	57,3	91,7	1,48
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	9,32	7,91	11,19	2,15
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	6,78	4,05	6,78	5,00
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%) ⁴	80,2	54,2	80,2	5,00
hustota diaľnic a rýchlостných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	5,5	5,5	74,1	0,00
počet čistiarní odpadových vôd	98	34	167	2,41
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	49 823	43 001	99 150	0,61
objem imisií PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	23,4	19,6	28,7	2,91
objem tuhých emisií (t/km ²) ^{1,2}	0,07	0,02	0,10	1,88
objem emisií oxidu siričitého (t/km ²) ^{1,2}	0,53	0,02	1,24	2,91
objem emisií oxidu dusíka (t/km ²) ^{1,2}	0,92	0,11	2,15	3,01
objem emisií oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1,2}	10,45	0,16	10,45	0,00
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	23,1	9,5	78,2	0,99
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálovo (%)	22,97	16,28	26,06	3,42
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	10,68	10,68	39,06	0,00
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	255,34	214,09	464,11	0,82
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t)	100 828	100 828	180 812	0,00

podiel lesných pozemkov na celkovej výmere kraja (%)	39,92	15,29	56,39	3,00
počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	441 058	433 289	1 805 298	0,03

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

³ v prípade medziročného poklesu počtu pracovných miest v danom odvetví je v kraji evidovaných 0 miest

⁴ údaj za rok 2021 zahŕňa merania len za cesty I. triedy, merania na cestách II. triedy sa neuskutočnili

Zdroj: Vlastné spracovanie

Výsledok kvantitatívneho zisťovania IRI pozostáva zo súčtu vážených hodnôt všetkých troch oblastí, pričom váhy jednotlivých oblastí boli stanovené nasledovne:

- Hospodárska oblasť (HO) – 25 %
- Sociálna oblasť (SO) – 50 %
- Environmentálna oblasť (EO) – 25 %

Výpočet kvantitatívnej časti ukazovateľa IRI:

$$IRI = (0,25 * \Sigma \text{ vážených hodnôt HO}) + (0,5 * \Sigma \text{ vážených hodnôt SO}) + (0,25 * \Sigma \text{ vážených hodnôt EO})$$

Tabuľka č. 5 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2018 – 2021

	2018	2019	2020	2021
Hospodárska oblasť	49,17	24,38	28,56	26,48
Sociálna oblasť	25,09	23,19	22,25	25,03
Environmentálna oblasť	27,05	27,91	33,81	36,73
Hodnota IRI	31,60	24,67	26,72	28,32

Zdroj: Vlastné spracovanie

Meranie kvantitatívnej časti IRI dosiahlo v roku 2021 hodnotu **28,32 bodu**, oproti hodnote z roku 2020 vzrástla o 1,60 bodu.

Na celkovú hodnotu IRI má dlhodobý vplyv predovšetkým vývoj hodnoty v hospodárskej oblasti, kde však v poslednom období nebol zaznamenaný rast počtu zamestnancov v niektorých sledovaných odvetviach, prípadne došlo len k malému nárastu, čím hodnota ukazovateľa za danú oblasť poklesla. Mierny nárast bol zaznamenaný aj v sociálnej oblasti, predovšetkým vďaka sociálnym službám, rastu počtu návštevníkov kultúrnych zariadení, ako aj rastu počtu verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného obstarávania. Nepreržitý rastúci trend možno sledovať v environmentálnej oblasti, kde si Košický kraj svoje postavenie voči ostatným krajom polepšil v oblasti nakladania s komunálnym odpadom a v zlepšenom účte emisií, na čo mala výrazný vplyv pandemická situácia, ktorá sa prejavila aj v hospodárstve.

Kolektív spoluautorov:

Ing. Barbora Kováčová	odbor regionálneho rozvoja
Mgr. Katarína Rosičová, PhD.	odbor regionálneho rozvoja
Jana Jačišinová	odbor regionálneho rozvoja
PhDr. Ing. Marcela Jokel'ová	odbor regionálneho rozvoja
Bc. Henrieta Karašová	odbor regionálneho rozvoja
Ing. Marcela Ondová, PhD.	odbor regionálneho rozvoja
Mgr. Ján Rudy	odbor regionálneho rozvoja
Ing. Miroslav Fazekaš, PhD.	odbor dopravy
JUDr. Ľubomír Mihal	oddelenie energetiky
Mgr. Veronika Bertová	odbor kultúry
Mgr. Petronela Nagyová	odbor projektov a investícií
PhDr. Vladimíra Maršaleková	odbor sociálnych vecí
PhDr. Peter Dringuš	oddelenie zdravotníctva
Ing. Mária Kokardová	odbor školstva
RNDr. Jana Partilová	odbor školstva
Mgr. Marián Horenský, PhD.	oddelenie športu
Ing. Julianna Orbán Máté, PhD.	EZÚS Via Carpatia
Ing. Marcela Juhászová, PhD.	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice
Mgr. Henrieta Kiralvargova	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice
Mgr. Mírka Langerová, PhD.	Dobrovoľnícke centrum Košického kraja

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
APS	Ambulantná pohotovostná služba
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
CIZS	Centrá integrovanej zdravotnej starostlivosti
CNIC	Košický klaster nového priemyslu
COVP	Centrum odborného vzdelávania a prípravy
CSR	Spoločenská zodpovednosť (Corporate social responsibility)
DI	Deinštitucionalizácia
DSS	Domov sociálnych služieb
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EHMK	Európske hlavné mesto kultúry
EIB	Európska investičná banka
EPC	Energy Performance Contracting
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EUROSTAT	Európska štatistika
EÚ	Európska Únia
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce
GLIP	Globálny logistický industriálny park
HDP	Hrubý domáci produkt
ICKK	Inovačné centrum Košického kraja
IDS	Integrovaný dopravný systém
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IoT	Internet vecí (angl. Internet of Things) – prepojenie vstavaných zariadení s internetom
IRI	Index regionálnej identity
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IT	Informačné technológie
KSK	Košický samosprávny kraj
KROVaP	Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu

MAS	Miestna akčná skupina
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MSP	Malé a stredné podniky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NPDI	Národný projekt deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NOC	Národné osvetové centrum
NsP	Nemocnica s poliklinikou
ODDZ	Oddelenie zdravotníctva
OKaCR	Odbor kultúry a cestovného ruchu
OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
OP KŽP	Operačný program kvalita životného prostredia
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PHSR KSK 2016 – 2022	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
PKS	Parita kúpnej sily
PSK	Prešovský samosprávny kraj
PUM	Plán udržateľnej mobility
RIS	Regionálna inovačná stratégia Košického kraja
SAV	Slovenská akadémia vied
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SDV	Systém duálneho vzdelávania
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SR	Slovenská republika
SOŠ	Stredná odborná škola
SPŠ	Stredná priemyselná škola
SSC	Slovenská správa ciest
SŠ	Stredná škola
ŠUV	Škola úžitkového výtvarníctva
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠZ	Špecializované zariadenie
TIP-UPJŠ	Technologicky – Inovačného Parku pri UPJŠ
TUKE	Technická univerzita v Košiciach
UPJŠ	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
UVLF	Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach
UVP	Univerzitný vedecký park
VÚC	Vyšší územný celok
VZPS	Výberové zisťovanie pracovných síl
ZLPS	Zubno-lekárska pohotovostná služba
ZpS	Zariadenie pre seniorov
ZSSK, a. s.	Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.
Z. z.	Zbierka zákonov